

Måndagen den 28 maj

Kl. 11.00–13.42

§ 1 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2017/18:28 för torsdagen den 17 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från justitieutskottet.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:531

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:531 FN:s barnkonvention

av Tobias Billström (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 1 juni 2018.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade åtgärder.

Socialdepartementet

Stockholm den 16 maj 2018

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:539

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:539 Jourer som arbetar gentemot män som är utsatta för våld i nära relationer

av Erik Slottner (KD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 1 juni 2018.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inlagda åtgärder.

Stockholm den 16 maj 2018

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till konstitutionsutskottet: RiR 2018:13 Skyddet mot oegentligheter inom migrationsverksamheten vid utlandsmyndigheterna

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Näringsutskottets betänkanden

2017/18:NU16 En politik för tillväxt och utveckling i svensk industri

2017/18:NU18 Riksrevisionens rapport om det samlade stödet till solel

Trafikutskottets betänkanden

2017/18:TU15 Väg- och fordonsfrågor

2017/18:TU16 Sjöfartsfrågor

Konstitutionsutskottets betänkanden

2017/18:KU21 Behandlingen av riksdagens skrivelser

2017/18:KU22 Följdändringar till ny förvaltningslag

2017/18:KU39 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2017

*Svar på
interpellationer*

§ 5 Svar på interpellation 2017/18:504 om EU:s fiskeavtal med Marocko

Anf. 1 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Lotta Johansson Fornarve har frågat utrikesminister Margot Wallström om det är hennes uppfattning att Sverige har ändrat ståndpunkt angående EU:s fiskeavtal med Marocko och att det är därför man i stället för att entydigt rösta nej nu har lagt ned sin röst och, i så fall, på vilka grunder ställningstagandet har ändrats. Hon har vidare frågat om utrikesministern anser att det är viktigt att följa EU-domstolens beslut om att EU:s fiskeavtal med Marocko inte gäller Västsahara och dess vatten. Slutligen har Lotta Johansson Fornarve frågat ministern om hon anser att det är viktigt att följa EU-domstolens beslut om att associationsavtalet mellan Marocko och EU inte omfattar Västsahara och att det är Polisario som är västahariernas legitima representanter och därmed den enda part som har rätt att förhandla om avtal angående Västsahara.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Den 8 januari 2018 rekommenderade kommissionen rådet att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar om ett nytt protokoll inom ramen för EU:s fiskepartnersavtal med Marocko. Det nu gällande protokollet löper ut den 14 juli 2018. På jordbruks- och fiskerådet den 19 februari 2018 bemyndigades kommissionen att inleda förhandlingar om ett nytt protokoll med Marocko. Sverige var det enda land som röstade nej till bemyndigandet.

I en dom den 27 februari 2018 kom Europeiska unionens domstol, EU-domstolen, fram till att de till Västsaharas territorium angränsande vattnen inte ingår i den fiskezon som avses i fiskepartnersavtalet – mål C-266/16. Avgörandet hänvisar i sin tur till en tidigare dom – mål C-104/16 P. Regeringens bedömning är att EU-domstolens avgöranden i stort överensstämmer med Sveriges tidigare ståndpunkt i frågan. Med anledning av EU-domstolens dom den 27 februari 2018 presenterade kommissionen den 22 mars 2018 en ny rekommendation till rådet om att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar om ett tillägg till fiskepartnersavtalet mellan EU och Marocko och om ett nytt protokoll.

Enligt det senare bemyndigandet ska kommissionen säkerställa att den berörda befolkningen involveras på ett adekvat sätt och att detta ska ske i enlighet med EU-domstolens domar. Skrivningen är ny och har närmast sig den linje som Sverige har drivit om vikten av att relevanta folkrättsliga krav iakttas. Enligt en svensk tolkning av domarna innebär de att Marocko inte representerar det västsahariska folket och att det västsahariska folkets samtycke ska inhämtas. Regeringen anser att Polisario är en representant för det västsahariska folket och därför behöver konsulteras. Det är viktigt att det västsahariska folket ger sitt medgivande till ett avtal och att medgivandet är informerat och frivilligt.

Sammantaget anser regeringen att bemyndigandet har förbättrats betydligt jämfört med det bemyndigande som Sverige röstade nej till i februari 2018. Givet att det fortfarande råder osäkerhet kring hur bemyndigandet kommer att kunna genomföras avstod Sverige från att rösta när frågan togs upp på jordbruks- och fiskerådet den 16 april 2018. Regeringen fick också riksdagens stöd för denna linje vid överläggningar i miljö- och jordbruksutskottet den 12 april 2018. När tillägget till avtalet och protokollet är färdigförhandlat kommer det att underställas rådet igen.

Vad gäller den sista frågan anser regeringen att EU-domstolens domar ska följas och att dess avgöranden ska genomföras så snart som möjligt. I detta fall har domen från den 27 februari 2018 resulterat i ett nytt bemyndigande för kommissionen att inleda förhandlingar med Marocko om tilläggsavtal till fiskepartnersavtalet. Regeringen har för avsikt att verka för att den processen sker i linje med folkrätten, inklusive EU-domstolens avgöranden. Kommissionens hantering av frågan utifrån bemyndigandet kommer att vara avgörande för regeringens fortsatta ställningstagande.

Anf. 2 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret på min interpellation angående Marocko och fiskeavtalet med EU! Får jag bara börja med att korrigera ministern angående mitt namn: Jag heter Johnsson Fornarve, inte Johansson. Det är lätt att det blir fel.

Marockos illegala ockupation av Västsahara har nu pågått i 43 år. Det är något som helt strider både mot FN:s beslut och mot Internationella domstolen i Haags beslut. Den västsahariska befolkningen utsätts dagligen av ockupationsmakten för brott mot de mänskliga rättigheterna, trakasserier, förföljelse, godtyckliga arresteringar och även tortyr. Marocko försöker sabotera alla försök att hitta en lösning på situationen och vägrar gå med på den av FN planerade folkomröstningen, som det beslutades om redan för 27 år sedan.

Den marockanska plundringen av Västsaharas råvaror är grundorsaken till ockupationen, där fisket utgör en väldigt viktig del.

I juli 2018 går fiskeavtalet mellan EU och Marocko ut. EU har betalat 30 miljoner euro årligen till Marocko för att ett stort antal fiskefartyg framför allt från Spanien men också från andra europeiska länder ska få möjlighet att fiska i de fiskrika vattnen utanför Västsaharas kust. Det är nämligen därifrån som 90 procent av Marockos fiskeexport kommer. Detta avtal strider både mot folkrätten och mot EU-domstolens beslut i två separata domslut. Marocko har som ockupationsmakt ingen som helst rätt till de västsahariska råvarorna. Dessa tillhör helt och hållet den västsahariska befolkningen.

I december 2016 beslutade EU-domstolen att handels- och jordbruksavtalet mellan EU och Marocko inte gäller västsahariska varor, eftersom Västsahara inte tillhör Marocko. Och den 27 februari 2018 beslutade EU-domstolen även att fiskeavtalet mellan Marocko och EU inte heller gäller Västsahara. Dessa domar är helt entydiga. Det är därför skandalöst att kommissionen nu försöker kringgå dessa domar och underminera sin egen domstol genom att omförhandla fiskeavtalet med Marocko, så att även Västsahara återigen kan inkluderas. Det är uppenbart att kommissionen försöker komma runt domen genom att i stället för att tydligt nämna att det är det västsahariska folket som ska konsulteras använda sig av dessa ordalag: den lokala befolkningen som ska höras.

Herr talman! Detta duger inte. Att höra den lokala befolkningen kan ju betyda precis vad som helst. Det är gott om marockaner i området – marockaner som har förflyttats till Västsahara, framför allt i samband med den gröna marschen, som var inledningen på den illegala ockupationen.

Den enda legitima representanten för Västsaharas folk är Polisario, och så länge som kommissionen inte uttryckligen avser att förhandla med Polisario som den västsahariska motparten innebär det ett tydligt brott mot EU-domstolens beslut. Sverige borde därför ha röstat nej till fortsatta förhandlingar under dessa förutsättningar.

Jag vill också påminna om att det var långt ifrån en enig riksdag som gav stöd för den svenska linjen om att man skulle lägga ned sin röst, och jag anser att Sveriges agerande innebär att vi i praktiken inte längre tydligt står upp för folkrätten och internationell lag.

Ministern säger i sitt svar att regeringen anser att Polisario är en representant för det västsahariska folket och därför behöver konsulteras. Det är viktigt att det västsahariska folket ger sitt medgivande till ett avtal och att medgivandet är informerat och frivilligt.

Jag vill gärna få ett förtydligande på den här punkten. Anser ministern att Polisario är den enda legitima representanten för det västsahariska folket i linje med FN? Kommer ministern att agera för att det enda sättet att förhandla om avtal som omfattar Västsahara är med det västsahariska folket och då genom den av FN utsedda legitima representanten Polisario? Om detta inte sker, kommer då Sverige att ta ett tydligt avstånd från ett fiskeavtal med Marocko som omfattar Västsahara?

Anf. 3 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Tack, Lotta Johnsson Fornarve! Det här är en viktig och samtidigt komplex fråga, och därför är det bra att jag får tillfälle att redogöra för regeringens syn i frågan.

Det är helt klart att enligt EU-domstolen är det avtalet inte tillämpligt på det vatten som gränsar till Västsahara. Så är det skrivet i domen. Det här är ett avsevärt steg framåt mot hur det har varit tidigare. Avtalet strider också mot folkrätten och principen om självbestämmande, och EU-domstolens dom är också i linje med hur Sverige har agerat i frågan under en lång tid. Den svenska tolkningen är att samtycke måste inhämtas, och om man inhämtar och får samtycke måste också intäkterna tillfalla det västsahariska folket och ingen annan.

Regeringens linje har hela tiden varit, och det har vi också framfört hela tiden, att mandatet till kommissionen måste vara i linje med folkrätten. Västsaharas folk måste involveras på ett fullgott sätt i en process.

Till skillnad från tidigare bemyndiganden nämns nu Västsahara uttryckligen, och det är också ett framsteg. Regeringen följer frågan väldigt noga, och vi kommer också att verka för att kommissionen iakttar folkrätten och även iakttar det ställningstagande som EU-domstolen har redovisat. Det är viktigt att frågan hanteras på ett korrekt sätt.

Vi gick inte så långt så att vi röstade ja, utan vi lade ned vår röst. Man hade faktiskt gjort rejäla framsteg, och därför lade vi ned vår röst. Vi kommer att avvakta frågan och se hur vi slutligen kommer att ta ställning.

Anf. 4 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag håller inte helt med om att stora framsteg har skett, utan jag tycker nog att det är ganska uppenbart att kommissionen försöker kringgå EU-domstolens beslut från två likalydande separata domar, domar som tydligt slår fast att den marockanska ockupationsmakten inte har någon som helst rätt till de västsahariska råvarorna utan att dessa tillhör det västsahariska folket.

I den senaste domen, som kom den 27 februari 2018 och specifikt gällde fiskeavtalet, klargjordes det med all tydlighet att avtalet mellan Marocko och EU *inte* gäller Västsahara om inte det västsahariska folket ger sitt medgivande genom sin legitima representant Polisario.

EU-kommissionens manöver om att ersätta det västsahariska folkets samtycke med ett så kallat samrådsförfarande och att i stället för befolkningen i Västsahara med tala om lokalbefolkningen är det problematiska i skrivningen. Eftersom marockanska bosättare utgör en majoritet av lokalbefolkningen är detta uppenbart ett brott mot domslutet. Den största delen av det västsahariska folket som lever i flyktinglägren i Algeriet har ju helt uteslutits från samtalen, vilket har lett till att samtliga civila sahariska organisationer har nekat till att delta på grund av bristen på öppenhet och trovärdighet.

Det är också skamligt att kommissionens företrädare använder sig av terminologin ”de södra provinserna” när man hänvisar till de västsahariska territorier som är illegalt ockuperade av Marocko. Det är en terminologi som Marocko använder för att provocera och för att försöka undergräva Västsaharas ställning och en terminologi som helt strider mot FN:s resolutioner. Detta visar förakt mot Västsaharas internationella status som ett icke-självstyrande territorium som omfattas av FN:s avkoloniseringsprocess.

Västsaharas befolkning har ingenting att vinna på exploatering och export av sina naturresurser mot sitt samtycke. Tvärtom kommer det här att gynna Marocko och den illegala ockupation som nu har pågått i 43 år. Det är hög tid att avkoloniseringsprocessen tar fart på allvar så att den av FN planerade folkomröstningen snarast kan äga rum.

Men i stället för att konstruktivt bidra till den här processen försöker nu EU-kommissionen förhindra utvecklingen och pressa fram ett frihandelsavtal som inkluderar Västsahara och därmed stärka ockupationsmaktens kontroll. Att inkludera Västsahara i frihandelsavtalet kommer även att förhindra och avsevärt försvåra FN:s arbete och insatserna från FN:s generalsekreterares personliga sändebud Horst Köhler. Avtalet är dessutom ett tydligt brott både mot EU-domstolens beslut och mot folkrätten.

Kommer Sverige att med kraft agera för att förhindra överträdelser mot EU-domstolens beslut från december 2016 och februari 2018 angående handel mellan EU och Marocko så att den organiserade plundringen av Västsaharas naturtillgångar, inklusive fisket, stoppas och att folkrätten respekteras?

Anf. 5 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! När det gäller frågan om Polisario har EU-domstolen inte sagt att Polisario är den enda representanten utan att Polisario är *en* representant.

Mandatet för fiskepartnerskapsavtalet har flera likheter med det mandat som är ett tillägg till det jordbruksavtal som Sverige stödde förra året. Båda dessa avtal innehåller referenser just till att befolkningen ska involveras och att intäkterna ska komma befolkningen till gagn. Det är väldigt viktigt att de bitarna finns med. Utöver detta mandat innehåller mandatet till fiskepartnerskapsavtalet en tydlig referens till EU-domstolens domar.

När det gäller uppföljning och återrapportering har inte regeringen fått något skriftligt ännu, även om vi har påmint om det. Vi är därför inte uppdaterade exakt om vad som händer nu. Därför är det också lite svårt att ge någon tidsram för när det här skulle kunna komma upp till behandling igen.

Det är också tydligt att det finns flera medlemsländer som har starka intressen i det här och som driver på – så är det. Vi är måna om att få ett avtal innan det nuvarande avtalet löper ut den 14 juli, så det är klart att det finns en påtryckning även därifrån.

Jag vill också nämna att vi i samband med att vi lade ned vår röst vid omröstningen gav en tydlig röstförklaring angående varför vi gjorde så. Det är väldigt viktigt att kommissionen nu hanterar den här frågan på ett korrekt sätt ur ett folkrättsligt perspektiv men också utifrån den dom som har fallit.

Jag vill också nämna att regeringen under den tid som har varit har haft kontakt med andra medlemsländer i unionen i frågan. Vi har också haft kontakt med institutioner och även med Marocko och Polisario. Dessa kontakter har vi för avsikt att upprätthålla i den fortsatta processen.

Anf. 6 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Visst är det så att det finns starka krafter i EU som står på Marockos sida, och det är därför som det

är så otroligt viktigt att Sverige står upp för folkrätten och för det väst-sahariska folket. Vi måste visa solidaritet och verkligen stå upp bakom de entydiga domar som är avkunnade i EU-domstolen angående att det är det väst-sahariska folket som har rätt till sina naturtillgångar och inte Marocko, eftersom Västsahara är ockuperat.

Jag förväntar mig verkligen att regeringen nu visar sin solidaritet med det väst-sahariska folket och agerar för att EU-domstolens beslut angående handel mellan EU och Marocko följs och inte inkluderar det ockuperade Västsahara mot det väst-sahariska folkets vilja. När man pratar om det väst-sahariska folket handlar det om dem som bor i det ockuperade området men också om dem som bor i flyktinglägren, och det är Polisario som är utsedda av FN som Västsaharas legitima representant. Det råder det ingen som helst tvekan om.

Jag förväntar mig att den svenska regeringen agerar. Det enda sättet att förhandla om avtal som omfattar Västsahara är att förhandla med det väst-sahariska folket genom den av FN utsedda legitima representanten Polisario.

Om det inte sker hoppas jag att Sverige kommer att använda sin röst i EU för att på ett tydligt sätt markera mot EU:s rättsvidriga avtal med Marocko angående fiskeavtalet mellan EU och Marocko.

Anf. 7 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Västsaharafrågan är högprioriterad för regeringen. Vi har ett brett engagemang i frågan och arbetar aktivt i flera forum, inklusive FN:s säkerhetsråd. Regeringen ger också fullt och aktivt stöd till FN:s arbete som syftar till att finna en rättvis och ömsesidigt godtagbar förhandlingslösning där väst-sahariernas rätt till självbestämmande blir tillfredsställd.

När det gäller ett erkännande av Västsahara är regeringen konsekvent i sitt förhållningssätt. Regeringen står bakom väst-sahariernas rätt till självbestämmande och ger fullt stöd till den pågående politiska processen under FN:s översyn. Det inkluderar även arbetet som utförs för att hitta en lösning på hur väst-sahariernas rätt till självbestämmande ska åtnjutas.

Herr talman! Låt mig slutligen upprepa regeringens grundinställning vad gäller mandatet till fiskepartnerskapsavtalet. Regeringen ser det som positivt att kommissionen har förbättrat mandattexten på flera områden i förhållande till den tidigare texten. Även om regeringen anser att mandattexten förbättrats betydligt har vi ändå inte röstat ja. Det finns en osäkerhet i hur mandatet kommer att kunna genomföras. Mot den bakgrunden avstod Sverige från att rösta.

Som Lotta Johnsson Fornarve säkert känner till har jag vid två tillfällen varit till miljö- och jordbruksutskottet för överläggningar och diskuterat frågan, och jag har fått riksdagens stöd för den valda linjen. Nu är det upp till kommissionen att implementera mandatet. På vilket sätt det görs kommer att vara avgörande för hur regeringen ställer sig till det slutliga avtalet.

Jag tackar för en bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2017/18:542 om minigrisar som sällskapsdjur

Anf. 8 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Christina Örnebjär har ställt tre frågor till mig om minigrisar. Christina Örnebjär har frågat mig

- om jag avser att ta initiativ för att förtydliga de rekommendationer och föreskrifter som finns i L 80 för att exempelvis skapa ett samlat regelverk kring vad minigrisägare ska tänka på, uppfylla och rätta sig efter
- hur jag ser på möjligheten att skilja på produktionsdjur och sällskapsdjur i lagstiftning och rekommendationer
- om jag tänker ta initiativ till en översyn kring regelverken så att minigrisar i Sverige kan chippas på samma sätt som i Finland.

I mars lämnade regeringen propositionen *Ny djurskyddslag* till riksdagen. Regeringen har med förslaget tagit ett helhetsgrepp till en ny uppdaterad och moderniserad djurskyddslag. Den nya lagen syftar till att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd och respekt för alla djur som hålls av människan.

Djurskyddslagen innehåller alla bestämmelser som är av grundläggande betydelse för ett gott djurskydd. I djurskyddförordningen och i Statens jordbruksverks föreskrifter finns mer konkreta och detaljerade bestämmelser som kompletterar lagen.

Bestämmelser om hur minigrisar ska hållas och skötas finns i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby. Föreskrifterna benämns ofta L 80.

Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) är självständigt i förhållande till regeringen i det konkreta arbetet med föreskrifter. Myndigheten ser kontinuerligt över och uppdaterar sina föreskrifter efter behov. Jag lutar på Jordbruksverkets bedömning och ser ingen anledning att ifrågasätta myndighetens arbete.

Alla djurhållare som har en eller flera grisar måste anmäla detta till Jordbruksverket för att tilldelas ett produktionsplatsnummer. För djurhållare som enbart håller minigrisar har Jordbruksverket infört förenklingar, exempelvis när det gäller anmälan om produktionsplats. Om en smittsam djursjukdom bryter ut är det viktigt att kunna spåra grisar. Därför är det av största vikt att alla grisar, såväl de som hålls för sällskap som de som hålls för produktion, är märkta.

Märkning av grisar och minigrisar regleras i rådets direktiv om identifikation och registrering av svin och är införlivade i Statens jordbruksverks föreskrifter om märkning och registrering av svin. I direktivet framgår att grisar ska märkas snarast möjligt, men senast innan de lämnar anläggningen där de föddes. Märkningen ska bestå av antingen en tatuering eller en öronbricka. Chipmärkning är inte en officiell märkningsmetod för grisar i Sverige. Om en djurhållare önskar märka sina minigrisar med ett chip utöver den officiella märkningen finns det inget i lagstiftningen som förhindrar detta.

Anf. 9 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Vi kastar oss mellan vad som kan tyckas vara stora frågor och vad som kan tyckas vara små frågor – men allt berör någon.

Själv ramlade jag in på grisar när jag hade hund och fick barn som var allergiska mot hundar. Jag var tvungen att lämna bort hunden. När jag hade gnällt tillräckligt mycket hemma över att jag inte hade några djur – jag har alltid haft djur – fräste jag ”att gris kan man väl ha; ingen är väl allergisk mot gris”, och maken sa att jag skulle ”skaffa en då”; så jag gjorde det.

Men innan jag skaffade gris gjorde jag något jag upptäckte att få gör, nämligen research. Jag åkte runt och tittade på hur det funkar, hur de ser ut, hur stora de är och kontrollerade uppfödare. Tyvärr är det inte speciellt vanligt. Det vanliga är att folk ser en liten gullig gris som bärs runt i en väska och tror att det är så de kommer att se ut. Det är lite grann som att tro att en bebis kommer att vara 47 centimeter lång även när den är 18. Grisar växer.

Något som vi fick lära oss hemma är att inte lämna någonting i grishöjd eftersom det blir uppätet. Allt är mat. Vi fick lära oss att det bland annat innebär att detta att ha fint hemma och ha ljus stående framme är hopplöst. Stearinljus är bland det godaste som finns. Bokslukare är grisar definitivt. Den första tidningen de kåkade upp var Riksdag & Departement. Jag vet inte om det var därför man valde att lägga ned tidningen. Vi har också lås på kylen eftersom det försvann öl och pizza. Grisarna trivs allra bäst i soffan, de vill gärna bli kliade på magen och de älskar plastpåsar.

Men vad är egentligen en minigris? Det är vad frågan handlar om. Det finns ingen ras eller rasstandard. Man räknar med allt under 80 kilo, vilket de är ungefär vid fem års ålder, är minigris. Det är just därför teacup- och mikrogrisar inte existerar. Det är små bebisgrisar som borde få vara kvar hos mamma. När jag ser en bild där någon bär runt på en gris hoppas jag innerligt att den som bär runt på grisen har hörselskydd; grisar skriker när man lyfter på dem.

Mina grisar väger runt 50 kilo. När det är äppelsäsong väger de runt 60. Ett slaktsvin väger ungefär 300 kilo. Det finns flera problem som grisen kan ställa till med, förutom att kaka upp saker. Det handlar om att grisen inte är ett sällskapsdjur utan ett svin. Det är ju klövbärande boskap. Jag tycker att det är bra att de registreras så att sjukdomar kan spåras. Men man skiljer dem ändå inte från produktionsdjuren.

Jag behöver inte anmäla om jag har en gris eller 500. Jag kan lova att grannarna kommer att undra om jag kommer att ha en eller 500 grisar. Det är lite olika också hur kommunerna hanterar frågan, det vill säga om man behöver ett tillstånd eller inte för att hålla djur i tätbebyggt område.

När det gäller höns finns en reglering av hur många man får ha, att man inte får ha tupp och så vidare. Det skulle underlätta om samma regler fanns för gris, om inte annat när man till exempel flyttar eller om det kommer en ny handläggare som upptäcker att det finns en gris. Man kan ha haft ett muntligt avtal, och helt plötsligt får man inte längre ha gris.

Vad gäller märkningen i örat får man i Finland, Danmark och Spanien chippa grisarna. Det är meningslöst att chippa en gris *och* ha en plastbit i örat. Problemet med plastbiten i örat är att dels är den stor för grisens lilla öra, dels är den inte mysig att ha i soffan.

Jag skulle vilja att man ser över märkningen så att det går att göra precis som i Danmark och Finland. Sedan handlar det om regelverket för sällskapsdjur. Vi skiljer på kaniner. Det är dels produktionsdjur, dels de gul-liga som hålls i bur och ges till barnen.

Om dessa regler inte finns, innebär det att vi kan ha ett slaktsvin på 300 kilo i köket? Jag hoppas ingen är riktigt så korkad. Men det vore bra om vi kunde definiera vad som egentligen är ett sällskapsdjur och vad som är ett produktionsdjur.

Anf. 10 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Nuvarande djurskyddslagstiftning har väldigt många år på nacken. Den är ungefär 30 år gammal. Jag är väldigt glad att vi nu har kunnat presentera en ny, moderniserad och uppdaterad djurskyddslagstiftning. Det har varit ett mycket omfattande arbete och ett stort engagemang från hela samhället, vill jag påstå.

Den inledande bestämmelsen i denna lagstiftning – portalparagrafen – handlar om att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurväl-färd och respekt för djuren. Det är huvudsyftet. Sedan ska vi komma ihåg att djurskyddslagen är en ramlag. Den sätter de här ramarna och kommer senare att kompletteras – först givetvis med en förordning, sedan också med detaljerade föreskrifter som Jordbruksverket jobbar med och fastställer.

När det gäller föreskrifterna skiljer Jordbruksverket på produktionsdjur och sällskapsdjur även när det gäller svin. Minigrisar ska skötas och hållas enligt de föreskrifter som jag nämnde i mitt svar, L 80. Där finns det olika detaljerade bestämmelser som jag inte tänker gå in på här. Produktionsdjur i lantbruket har föreskrifter som kallas för L 106, som också är väldigt detaljerade till sin form och som jag inte heller går in på. Men jag har ett stort förtroende för att Jordbruksverket som myndighet hanterar föreskriftsarbete på ett korrekt och bra sätt och att de håller sig till de förordningar och lagar som finns.

Anf. 11 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag håller med. Jag litar också väldigt mycket på Jordbruksverket, som jag tycker gör ett väldigt bra jobb. Man har som sagt tittat på det här med minigrisar. Det finns ändå saker som jag tror att framför allt vi som har minigrisar upptäcker men som kanske inte alla andra tänker på.

Någonting som vi erfarit i den lilla minigriscommunityn – det kan väl finnas ett tusental grisar ungefär – är att folk tror att de grisar de skaffar ska fortsätta vara små. Folk tror att minigrisar har ungefär samma storlek som en limpa och blir väldigt förvånade när de blir stora. Det som händer är att grisarna omplaceras eller bara försvinner. Det finns väldigt många minigrisar på nätet som är bebisar, kultingar, ungefär upp till ett år, men det finns väldigt få vuxna grisar. Bara att de får betar är någonting som folk blir alldeles förstörda över, eller att man ska verka klövarna. Det är också någonting som folk inte kan. Hur verkar man klövarna på en gris? Att klippa klorna på en hund kan vara nog så knöligt, men att verka klövarna på en gris är näst intill hopplöst om man inte vet vad man ska göra. Dels kan grisen få skador, dels får *du* skador ifall du försöker hålla i den själv och inte vet vad du gör.

Det här hänger ihop med frågan om veterinärerna. Distriktsveterinärerna är jättebra på produktionsdjuren. Men de har inte riktigt koll på hur det är att ha en sällskapsgris. Man behöver hantera en nervös minigrisägare på ett helt annat sätt än vad som är fallet när man kommer till produktionsdjuren. Vi är övertygade om att alla är ute efter våra djur och kommer att göra dem illa, och vi tror att djuren är jämteledna hela tiden. Dessutom är en sådan här grej som hur mycket medicin de ska ha svår även för veterinärerna.

Om man kunde uppdra åt Jordbruksverket att verka för ett system där man kan prata med en veterinär som är specialiserad på ett visst djurslag skulle det underlätta för alla. Är det akut vänder man sig till den veterinär som finns närmast, men det skulle kunna finnas ett system där man kunde söka och se: Den här kan papegojor, den här är väldigt bra på hästar, den här är väldigt bra på grisar. Alla kan inte vara experter på allt.

Vacciner är också ett problem. De görs ju för produktionsdjuren. Det görs jättestora doser. När mina små stackare ska ha var sin får vi slänga resten. Annars får man ha en deal med någon i närheten.

Det är just det här med L 80 som är problemet. Vad är egentligen en minigris, utöver att det sägs hur mycket den ska väga? Det finns en gris som alla borde följa på Facebook och Instagram. Hon heter Esther the Wonder Pig. Sök upp henne! Hon är fantastisk. Hon köptes som en minigris men var definitivt inte det. Nu väger hon över 300 kilo. Ägarna bor på en gård, och det funkar. Men vad händer om du har den i lägenheten? Får du ha gris i en lägenhet? Får du ha *en* gris, eller ska de vara minst två? Hur många grisar får du ha hemma? På hur stort utrymme? Hur ser det ut i olika kommuner? Vad gäller vid en flytt? Vad är det för mått på boenden? Det här är ganska luddigt skrivet. Man får ha en ensam gris om den har tillräckligt med sällskap av människor. Vad innebär det? Får du lämna grisen ensam hemma? Du får ju absolut inte ha boskapsdjur ensamma. De ska ha sällskap av artfränder. Varför gäller det inte dessa grisar? Hur gör vi för att se till att det inte helt plötsligt dyker upp 3-kilosgrisar eller för den delen 500-kilosgrisar i köket på femte våningen hemma hos någon?

Jag skulle vilja att man lyfte de här frågorna ännu mer än vad vi gör här i dag för att få till ett regelverk som skyddar grisarna och naturligtvis även ägarna. Det finns väldigt bra uppfödare som tar ansvar, men det finns också de som verkligen inte har koll. Och det finns tyvärr alldeles för många som tycker att det är kul att köpa en minigris till någon i julklapp.

Anf. 12 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! De veterinära frågorna fanns inte med i interpellationens frågeställningar, men jag vill ändå nämna att vi har en distriktsveterinärorganisation. Det har en bakgrund i att vi behöver en veterinärtäckning i hela landet. Ofta har distriktsveterinärerna väldigt stor bredd i sin kunskap. Många av dem är inriktade på produktionsdjur, men de tar också hand om sällskapsdjur. Privatpraktiserande veterinärer finns mer i de befolkningstäta områdena. Där har vi också privata veterinärer som utger sig som specialister på olika områden. Jag vet inte om det finns någon som har satt etiketten ”specialist på minigrisar”, men det kanske finns någon som funderar på det.

Det här med märkning av djur och var vi håller dem handlar till stor del om att kunna spåra smitta. Därför finns det också ett krav på att alla grisar ska vara märkta, oavsett om de är produktions- eller sällskapsgrisar. Det gäller att kunna spåra det här. Det finns en aktuell smitta som är oerhört allvarlig, nämligen afrikansk svinpest, som finns i våra grannländer redan nu. Det här är en mycket allvarlig sjukdom, och det är viktigt att vi har kontroll på var grisar finns och att de är märkta.

I rådets direktiv gällande register för att identifiera de här grisarna anges för svin tatuering eller öronbricka. Jordbruksverket har tolkat det som att minigrisar ingår i detta och har det här regelverket på det sättet. Men som jag nämnde är det inte förbjudet att chippa dem om man vill.

Sedan har Jordbruksverket i föreskrifterna gjort förenklingar för hållande av minigrisar jämfört med produktionsgrisar. Det gäller anmälan av produktionsplats men också förflyttning av grisen. Interpellanten vill ha detta mer detaljerat. Det finns dock risker med att detaljera alldeles för mycket. Men det där är en sak som jag som statsråd inte ska gå in i eller över huvud taget ha någon synpunkt på. Jag har det största förtroende för att Jordbruksverket hanterar det här på ett korrekt, ansvarsfullt och bra sätt i förhållande till lagstiftning och förordningar.

Anf. 13 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Jag tackar statsrådet. Som sagt håller jag med. Jag tror att Jordbruksverket verkligen gör det allra bästa man kan.

Distriktsveterinärerna är i de allra flesta fall toppen. Sedan blir de många gånger ganska förvånade när man kommer in med grisarna.

Jag är fullt medveten om att statsrådet inte ska gå in och styra det här, men jag hoppas ändå att den här debatten sår några frön inför kommande översyner av regleringar och lagstiftning. Framför allt hoppas jag att Jordbruksverket lyssnar och ser över det här. Det finns ju som sagt annan sär-lagstiftning som underlättar. Kaninerna är ett exempel, hönsen ett annat. Det underlättar också för kommunerna när det kommer någon och vill ha något av de här djuren. Vi kan jämföra exempelvis med exotiska djur som jag skulle tycka att det var väldigt mycket obehagligare att vara granne med än en gris. Dem är det faktiskt lättare att både köpa och få tillstånd för – om man ens behöver ha tillstånd.

Jag har inte träffat någon som har grisar som inte tycker att de ska vara märkta. Det är *hur* de ska vara märkta frågan handlar om. Jag tycker att det skulle kunna underlätta om man bara behövde ha chippningen, precis som i våra grannländer Danmark och Finland. I Spanien har man dessutom ett sällskapsdjurspass.

Jag tycker att det vore kul om fler kunde få nöjet att få alla sina plast-påsar runtsläpade i huset, få sina ljus uppättna och snubbla över grisar i trappan. Men för att det ska funka behöver det också finnas ett regelverk som skyddar djuren. Jag vill gärna få bort alla arga nassar och få fler glada grisar. Därför behöver vi se över detta mer.

Anf. 14 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det som är viktigt i debatten är att vi håller isär de här sakerna. Jordbruksverket är helt och hållet självständigt i förhållande till regeringen när det gäller föreskriftsarbetet. Det är viktigt att man har respekt för detta, och jag har denna fulla respekt.

Man ser kontinuerligt över föreskrifterna. Det är kanske någon från Jordbruksverket som följer denna debatt, så det kanske sås något frö – jag vet inte. Oaktat detta litar jag på deras bedömningar av föreskriftsarbetet och ser ingen anledning att ifrågasätta detta.

Avslutningsvis, herr talman, måste vi komma ihåg att både stora och små grisar kan drabbas av smitta och allvarliga djursjukdomar. Därför är registreringen viktig. Det är viktigt att vi har detta så att grisarna kan bli glada. Friska grisar är glada! Alla djur ska omfattas av ett gott djurskydd oavsett om de hålls för produktion eller som sällskap.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2017/18:548 om levande skärgård

Anf. 15 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Magnus Oscarsson har frågat mig följande.

Vad tänker regeringen göra för att fler unga yrkesfiskare ska få möjlighet att starta verksamhet? Vad tänker regeringen göra för att säkerställa ett lönsamt kustfiske i framtiden? Avser regeringen att vidta åtgärder för att främja det småskaliga och kustnära yrkesfisket, exempelvis genom tydligare styrning i regleringsbrev till berörda myndigheter? Vad tänker regeringen göra åt de stora sälbestånd som äter stora mängder fisk och samtidigt sprider sälmask bland fisken?

Regeringen har varit tydlig med att vi vill se ett livskraftigt fiske längs Sveriges kuster. Föryngringen inom fisket är en viktig fråga i detta sammanhang. En förutsättning för att kunna bevilja fler fiskare licenser är att det finns ett biologiskt utrymme.

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken ska nyttjandet av de levande marina biologiska resurserna ske på ett sådant sätt att populationerna av skördade arter återställs och bevaras över nivåer som kan ge MSY, alltså maximal hållbar avkastning.

Havs- och vattenmyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att redovisa hur de i sina beslut beaktar det småskaliga kustfisket. Jag kommer även i fortsättningen att verka för ett långsiktigt livskraftigt kustfiske som bedrivs på långsiktigt hållbara fiskbestånd och avser därför inte att föreslå några ändringar av myndigheternas prövningsprocess.

Havs- och vattenmyndigheten har regeringens uppdrag att reglera och förvalta fisket samt att fördela fiskemöjligheter i enlighet med den gemensamma fiskeripolitikens regelverk, medan Statens jordbruksverk har fått i uppdrag att främja och utveckla de blå näringarna. Dessa båda myndigheter har gemensamt tagit fram strategin Svenskt yrkesfiske 2020 – hållbart fiske och nyttig mat. Jag ser positivt på detta myndighetsinitiativ, som syftar till att arbeta med de utmaningar som det kustnära fisket står inför. Regeringen följer noga utvecklingen av denna myndighetsstrategi.

Effekterna av klimatförändringar och övergödning har allvarliga konsekvenser för miljön i Östersjön. Därför har regeringen genomfört en betydande satsning på rent hav som presenterades i budgetpropositionen för 2018 och som riksdagen har beslutat om. Majoriteten av satsningen syftar till åtgärder som har direkt eller indirekt positiv effekt på skärgårdsarterna.

Jag är medveten om de effekter som sälen medför för fiskerinäringen. Genom de medel som regeringen avsatt för redskapsutveckling har också flera sälsäkra redskap utvecklats, till exempel torskburar. Havs- och vattenmyndigheten får även under 2018 använda medel för fortsatt utveckling av selektiva och skonsamma redskap i samverkan med fiskerinäringen och Sveriges lantbruksuniversitet. Yrkesfiskare kan få stöd för investeringar i dessa fiskeredskap genom havs- och fiskeriprogrammet och även fortsättningsvis få viss ersättning för uppkommen skada orsakad av säl.

I december i fjol deltog ett flertal myndigheter och organisationer i ett rundabordsamtal om säl efter inbjudan av Näringsdepartementet. Det genomfördes en gemensam diskussion avseende möjligheter och utmaningar med sälens livskraftiga populationer samt om hur sälen kan förvaltas på ett hållbart sätt. Under beredningen har även nya studier från bland annat Sveriges lantbruksuniversitet framkommit om interaktionen mellan sälen och människan. Regeringskansliet överväger hur de synpunkter som framkom under samtalet kan hanteras tillsammans med de nya resultaten.

En förutsättning för ett levande skärgårdsfiske är hållbara bestånd. Jag kommer därför att fortsätta att verka för ett långsiktigt hållbart fiske som gynnar vår näring och våra kustsamhällen och som erbjuder hälsosamma livsmedel både till oss och till framtida generationer.

Anf. 16 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, landsbygdsministern, för svaret!

Jag var för ett tag sedan på besök nere i Karlskrona och fick då möta fiskare och tjänstemän från länsstyrelsen. Det var mycket intressant att få möta dessa människor. Speciellt för mig, som är en riktig landkrabba, var det väldigt intressant att få lyssna till fiskarna och de andra människorna där.

De lyfte fram några olika bekymmer som jag vill mena är akuta för hela det kustnära fisket. Ett mycket stort bekymmer som lyftes fram var attityden från Havs- och vattenmyndigheten. Exemplet är tyvärr många på att myndigheten nekar tillstånd för unga som har köpt båt och vill fiska. De upplever att det inte spelar någon roll vad de säger – det blir ändå alltid nej. Det verkar som att myndigheten inte vill ha några nya fiskare och att man vill att de som fiskar i dag ska sluta fiska.

Det blir väldigt märkligt, för utan fiskare som fiskar året om har vi ingen levande skärgård. Skärgården ska vara en hemmiljö för människor som lever och verkar i denna miljö. Den får inte reduceras till en attraktion som drar igång under sommaren och är stängd resten av året.

Det akuta bekymret är att det finns så få fiskare kvar vid kusten. Det gläder mig att ministern svarar att regeringen har gett i uppdrag till myndigheten att redovisa hur den i sina beslut beaktar det småskaliga kustfisket. Det är bra. Det låter också bra att ministern vill verka för ett långsiktigt livskraftigt kustfiske. Men det trista är att ministern inte vill vidta någon åtgärd. Ser inte regeringen och ministern hur få fiskare som finns kvar och hur få som blir godkända?

Min fråga är: Varför vill inte ministern göra något åt detta akuta bekymmer?

Anf. 17 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Tack, Magnus Oscarsson, för interpellationen! Det är en viktig fråga. Levande skärgårdar är prioriterat för mig. Det handlar om landsbygdsutveckling i skärgårdsmiljöer.

Jag delar Magnus Oscarssons oro. Skärgården har många utmaningar. Det handlar om att ha ett långsiktigt hållbart fiske på många olika arter. Det handlar om sysselsättning och jobb, givetvis, vilket är oerhört viktigt och centralt för en levande skärgård och en levande landsbygd.

En viktig förutsättning för att få fler unga fiskare är goda och livskraftiga fiskbestånd. Utan goda och livskraftiga fiskbestånd blir det inte fler unga fiskare. Fiskelagen reglerar hur fiskelicenser får beviljas. Tillgång till fisk ska beaktas. Vi vill säkert alla se att fler unga får licens. Jag vill det också, precis som Magnus Oscarsson. Men det är väldigt viktigt att vi har en ansvarsfull förvaltning av detta. Jag har förtroende för myndighetens sätt att hantera det tills jag hör något annat.

Sedan är det många olika faktorer som påverkar uttaget av fisk. Vi har klimatförändringar som påverkar fiskbeståndet. Övergödning får allvarliga konsekvenser för miljön i skärgården. Bland annat därför har regeringen genomfört en betydande satsning på rent hav, som presenterades i budgetpropositionen för 2018 och som riksdagen också har beslutat om. Majoriteten av satsningarna handlar om åtgärder som direkt eller långsiktigt får en positiv effekt på fiskbeståndet.

Sedan är jag medveten om att utvecklingen av sälstammar och skarv skapar konkurrens och innebär speciella utmaningar för kustfisket. Vi har därför också suttit i rundabordsamtal om dessa frågor.

Tillgången på attraktiva fiskbestånd är alltså en komplex fråga. Det är inte bara säl och skarv som påverkar det. Det finns ytterligare en faktor som påverkar det, och det är marknadspriserna på fisk. Det finns en del fiskarter som har väldigt lågt marknadspris, vilket gör att det är låg efterfrågan, vilket också påverkar lönsamheten. Ett exempel på detta är strömming.

Återställningen av kustnära fiskbestånd och deras livsmiljö kommer sannolikt att ta tid, men jag tror att det är viktigt att vi har ett helhetsperspektiv när vi jobbar med de här frågorna och vidtar åtgärder på alla de områden jag här har berört.

Anf. 18 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Du kom in precis på det jag hade tänkt ta upp. Det finns bekymmer, absolut. Det finns mindre fisk, och det finns problem på olika sätt i miljön. Absolut är det så. Men vi får inte glömma att det finns ett jättebekymmer som jag lyfte fram i min interpellation, nämligen gråsälsstammen. Den växer mycket snabbt just nu. Det beräknas finnas ungefär 50 000 djur. Stammen växer med 5–7 procent årligen. Det blir väldigt många sälar, och en säl äter ju inte bara en liten sill, utan den äter ganska mycket. Där har vi ett av de stora bekymren.

Men inte bara sälen utan också skarven äter mängder av fisk. Inte minst äter den ål, som är en starkt hotad art i dagsläget.

En förutsättning för en levande skärgård är att det finns yrkesfiskare som bedriver fiske även vintertid. Sälen orsakar som bekant skador för

yrkesfisket i form av konkurrens om fiskefångsten och förstörelse av fiske-redskap. På senare tid har vi också kunnat konstatera att sälen sprider pa-rasiter hos fisken.

I svaret på min skriftliga fråga i början av året berättade statsrådet att regeringen i december 2017 haft rundabordssamtal om säl med ett flertal myndigheter och organisationer. I Regeringskansliet övervägde man då hur de synpunkter som framkom under samtalet skulle hanteras.

Det är brådskande att åtgärder för att skapa en hållbar förvaltning av sälbeståndet vidtas. Jag ställde i december en fråga om vad regeringen tänkte göra då, och då fick jag alltså det svar jag nyss berättade om. Sedan dess har det gått många månader: januari, februari, mars, april, maj, och nu är det snart juni. Då är min fråga: Vad har hänt under denna tid? Hur ser ni framåt, och vad tänker ni er för åtgärder, herr minister, för att komma till rätta med det stora bekymret med sälen?

Anf. 19 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Förutsättningarna för allt företagande är god lönsamhet. Så är det också för yrkesfiskare. God lönsamhet kan man inte få om det inte finns tillgång till en råvara, i det här fallet fisk. Det är oerhört centralt att tillgången till fångst finns och att man också kan få ett bra försäljnings-pris. I mitt förra inlägg berörde jag att det finns problem på det området. Tyvärr är priset många gånger väldigt lågt, vilket gör att man inte kan få en god lönsamhet.

Vad har då regeringen gjort? Vi har uppdragit till Havs- och vatten-myndigheten och Jordbruksverket att främja fiske och vattenbruk. Där har också myndigheterna tagit fram en gemensam yrkesfiskarstrategi för att utveckla fisket och också jobba med frågor för att förbättra lönsamheten. Myndigheterna samarbetar med näringen för att stärka konkurrenskraften och öka konsumenternas efterfrågan på fisk från hållbara bestånd. Man jobbar också med att förbättra marknadsföringen.

Från myndigheternas sida jobbar man också för att förbättra återhämt-ningen av våra fiskbestånd. Jag nämnde den satsning vi gör för att förbättra havsmiljön, inte minst i Östersjön. Den är nödvändig. Det är en jättesats-ning. Det handlar om 600 miljoner i budgeten för 2018 som riksdagen också har beslutat om.

Det finns många delar i den satsningen. Det handlar om att komma till rätta med övergödning, läkemedelsrening, sanering av miljögifter – inklu-sive åtgärder för att sanera läckande vrak, som det finns en hel del av – och om åtgärder för att minska förekomsten av plast, också så kallade spö-ken. Dessa satsningar är resultatet av undersökningar som visar på att vissa skärgårdsarter är allvarligt påverkade av den här typen av störningar. Jag hoppas att dessa omfattande satsningar på renare hav kommer att ha en positiv effekt på skärgårdsfiskets livsmiljö.

Det pågår också projekt för att restaurera lek- och uppväxtplatser. Jag är ingen landkrabba, som ledamoten Oscarsson sa att han är. Jag bor vid en älv och ser de restaureringar som sker i vattendragen. Det sker också med anslag från myndigheterna.

Yrkesfisket har också tillgång till stöden inom havs- och fiskeripro-grammet för olika delar. Detta arbete följer regeringen och jag väldigt nog-grant. Vi värnar om en levande skärgård och en bra landsbygdsutveckling även i kustområdena.

Anf. 20 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag fick en lite intressant rapport från Blekinge. Även om kusten naturligtvis är mer än bara Blekinge är det ett känt kust- och fiskelän. I Blekinge finns det från den 1 januari ungefär 76 fiskare med licens. Det allvarligaste i detta är att andelen yngre fiskare är försvinnande liten. De som har licens har till stor del uppnått pensionsåldern, och nya fiskare har inte släppts in.

När jag var där nere upplevde jag många rop på hjälp. De ser att fisket håller på att försvinna helt från Blekinge. Jag talar om Blekinge, men jag vet att det handlar om hela kusten upp till Östergötland. Jag hör fiskare hemma i mitt län som har otroliga bekymmer.

I Blekinge handlade det om myndigheternas attityd. Här måste det bli skillnad. Men det handlar också om sälen, och vi måste inse att de äter upp enorma mängder fisk.

Ministern medger själv i sitt svar att han ser bekymren. Jag önskar verkligen att du, Sven-Erik Bucht, tar tag i detta ordentligt och att du ser och förstår. Det är bara att ringa någon i Blekinge eller vid någon kustremsa, eller åk ned själv och lyssna på dem. Jag sa inte bara till dem att det var tråkigt, utan vi kom fram till att om det inte görs någonting från denna kammare snart kommer det inte att finnas något kustfiske kvar. Det finns i och för sig lite på sommaren. Men en levande kust innebär att det också finns fiskare som fiskar hela året.

Jag tackar för debatten.

Anf. 21 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Ett livskraftigt skärgårdsfiske bygger på att vi har hållbara och bärkraftiga fiskbestånd längs våra kuster och i våra hav. Jag kommer att fortsätta verka för att uppnå målet om både ett biologiskt och ett socioekonomiskt långsiktigt hållbart fiske. Jag hoppas även att den omfattande satsning på renare hav som regeringen gör kommer att få genomslag och en positiv effekt också på fisket längs våra kuster och i våra hav.

Alla de åtgärder som vidtas är bra för fiskbestånden i Östersjön, antingen direkt eller indirekt.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis säga att ett fortsatt livskraftigt skärgårdsfiske är en prioriterad fråga för mig och regeringen.

Låt mig därför upprepa regeringens grundinställning om ett långsiktigt hållbart bestånd. Det handlar om att ta ett helhetsgrepp. Det handlar om miljön. Det handlar om att se till att vi har begränsningar när vi har icke hållbara arter. Det handlar också om – observera det – att få en bättre förvaltning även av säl och skarv. Det är ett helhetsgrepp som måste tas när det gäller detta för att vi ska kunna utveckla fisket och för att fler yngre fiskare ska kunna söka sig till denna bransch och utveckla skärgården och den landsbygd som finns i dessa kustsamhällen.

Jag tackar för att jag fick möjlighet att debattera denna viktiga fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellationerna 2017/18:534, 540 och 550 om vargens påverkan på landsbygden

Anf. 22 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Staffan Danielsson har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att ge den viktiga fårskötseln i Sverige och i Mälardalen förutsättningar för att utvecklas och tillväxa, om jag avser att vidta några åtgärder så att förutsättningarna för fårskötsel, utan allvarliga störningar från rovdjur, kan förbättras och om jag avser att ta några initiativ mot bakgrund av att olika länsstyrelser gör olika bedömningar vid skydds jakt, till exempel när det gäller stängsel som håller inne djuren och som håller ute varg.

Sten Bergheden har frågat mig hur regeringen avser att klara målet i livsmedelsstrategin om att öka matproduktionen när lantbrukare lägger ned sin verksamhet på grund av angrepp från varg.

Magnus Oscarsson har frågat mig vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att snarast möjliggöra snabb och effektiv skydds jakt när tamdjur hotas av rovdjur.

I min roll som landsbygdsminister ingår många gånger att balansera målkonflikter, som i detta fall mellan livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion och vikten av biologisk mångfald i betesmarker mot att rovdjur ska kunna uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus. Jag känner till att en fårskötselgård nyligen har meddelat sin avsikt att lägga ned sin verksamhet som en följd av den senaste tidens vargattacker.

Verksamheten vid säteriet, från uppfödning och produktion till gårdsförsäljning, har gett konsumenter tillgång till närproducerade ekologiska livsmedel.

Ett av målen för de strategiska områdena i regeringens livsmedelsstrategi är att konsumenter ska ha stort förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Betande djur behövs för den biologiska mångfalden, så att ängs- och betesmarker inte växer igen. Regeringen har gjort satsningar i budgeten för de här unika naturtyperna, med förhoppningen att fler betande djur ska bidra till den svenska livsmedelsproduktionen. Det skapar i sin tur jobb på landsbygden. Att lantbruksverksamheter läggs ned är därför något som jag som landsbygdsminister djupt beklagar.

Det övergripande målet för rovdjurspolitiken är att rovdjuren ska ha gynnsam bevarandestatus, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. Politiken ska ta hänsyn till människor som lever och bedriver näringar i de områden där rovdjur finns. Sverige behöver en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion för att uppfylla miljömål om biologisk mångfald, varierat odlingslandskap och värdefulla kulturmiljöer.

Regeringen har under mandatperioden vidtagit en rad åtgärder för att bringa ordning och reda inom rovdjurspolitiken och för att förbättra situationen för näringsidkare med tamboskap. Förhoppningen är att dessa åtgärder ska kunna minska motsättningarna mellan dessa viktiga intressen. Anslaget till kostnader för rovdjursskador och till åtgärder som förebygger angrepp, till exempel stängsel, har höjts med ca 40 procent under mandatperioden till drygt 52 miljoner kronor för 2018. Regeringen har också infört en ny förordning för att möjliggöra att de anslagna medlen enklare och

bättre ska kunna komma till användning, i enlighet med unionsregler om statsstöd.

Naturvårdsverket har det övergripande nationella ansvaret för att genomföra den beslutade rovdjurspolitiken. Myndigheten har delegerat rätten att besluta om skyddsjakt efter varg till de länsstyrelser där varg förekommer. Det är viktigt att dessa beslut fattas regionalt, där man har kunskap om sina lokala förhållanden, och skyddsjakt är en viktig del i rovdjursförvaltningen. För förankring och trovärdighet i förvaltningen behövs lokalt inflytande, till exempel så som sker inom viltförvaltningsdelegationerna. Där finns möjlighet till samråd och faktiskt inflytande i myndigheternas processer. Regeringen värdesätter delegationernas roll och har nyligen stärkt det lokala inflytandet genom att utöka delegationerna med två representanter för olika lokala intressen.

Regeringen har infört ett krav på skyndsamhet i länsstyrelsernas ärenden om jakt på rovdjur och även att dessa beslut numera ska överklagas till Förvaltningsdomstolen i Luleå, som gjorts till specialdomstol i dessa mål. Skyndsamhetskravet gäller även domstolarnas överprövning.

Dessa förändringar genomfördes för att åstadkomma en snabb, effektiv och likvärdig beslutsprocess när det gäller jakt på rovdjur. Regeringen kan däremot inte ha några synpunkter på länsstyrelser eller domstolars bedömningar i enskilda ärenden.

För att minska konflikter mellan tamdjurshållning och närvaron av rovdjur kan åtgärder behöva vidtas för att förebygga skador. Skyddsjakt på varg är en sista utväg när det inte finns andra lämpliga lösningar. Det kan bland annat handla om att den som håller tamdjur kan behöva vidta skadeförebyggande åtgärder som att skydda sina tamdjur med rovdjursstängsel runt betesmarkerna. Som jag nämnt har regeringen förstärkt anslagen till dessa åtgärder, just i syfte att möjliggöra och underlätta för enskilda att vidta sådana åtgärder.

Människor ska kunna leva och bedriva näringar där rovdjuren finns. En livskraftig och aktiv landsbygd behövs för en hållbar utveckling och tillväxt i hela landet.

Andre vice talmannen meddelade att Staffan Danielsson, som framställt en av interpellationerna, hade anmält att han var förhindrad att delta i debatten.

Anf. 23 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Det var ett långt svar. Det brukar vara Miljöpartiets ansvariga statsråd som svarar på interpellationer om vargfrågor. Men jag är ändå glad att ministern är här i dag och tar diskussionen.

Vi har nyligen antagit en livsmedelsstrategi i Sveriges riksdag. Överskommelsen innebär att vi ska öka svensk livsmedelsproduktion, det vill säga att vi ska producera mer mat och öka djurhållningen i Sverige.

Sverige har i dag en låg självförsörjningsgrad och klarar inte en avspärrning när det gäller mat och förnödenheter under en längre tid innan dessa tar slut.

Sverige måste öka produktionen av mat för att klara en kris och för att skapa nya jobb och tillväxt i Sverige, även på landsbygden. Vi behöver fler betande djur – för mat och jobb samt för den biologiska mångfalden.

Prot. 2017/18:120

28 maj

Svar på
interpellationer

Herr talman! Sveriges lantbrukare har på grund av höga skatter och rådande regelverk en svårare konkurrenssituation än sina kollegor i Europa. Sverige har dessutom en stor vargstam som begränsar möjligheterna att öka djurproduktionen i vissa delar av landet. Många avstår från att börja med djurproduktion; andra tvingas att sluta då de inte längre orkar med dessa vargangrepp.

Herr talman! Sverige kan producera mycket mer mat, vilket skulle skapa jobb och tillväxt i hela landet. Endast ca 30 procent av vårt fårkött är producerat i Sverige. Men i stället för att uppmuntra, gynna och hjälpa fler fårproducenter – och därmed skapa mer svenskt fårkött, fler jobb och tillväxt – satsar denna regering på att öka vargstammen. Sverige behöver verkligen en ny regering som tar vara på landsbygdens möjligheter.

Molstaberget, mellan Gnesta och Mölnbo, har nyligen råkat ut för ännu en tragedi, då 50–70 får blev drabbade. Detta har gjort att djurägarna inte orkar längre utan är beredda att ge upp sin djurproduktion.

Molstaberget har drabbats av totalt 13 vargattacker och förlorat fler än 160 får de senaste tre åren. Trots detta väljer länsstyrelsen att inte ens tillåta skyddsjakt på vargen. Man anser till och med att det är djurägarens fel. Länsstyrelsen, som är statens förlängda arm, skyddar vargen framför fåren och djurägaren.

Herr talman! Molstaberget har haft djurproduktion i över 40 år och har i dag ca 1 200 får. Fåren betar i flera stora hagar och i skogiga och bergiga områden. Vargstängsel är såväl dyrt och förödande som tidskrävande att sätta upp.

I sitt svar kommer ministern säkert att säga att han inte kan uttala sig i enskilda ärenden och därmed försöka att avstå från att svara på mina frågor. Men sanningen är denna, herr talman: Det är den socialdemokratiska regeringen och ministern som har det yttersta ansvaret för de gällande lagar som länsstyrelsen nu jobbar efter.

Min första fråga är följande: Är ministern beredd att se över dessa lagar för att ytterligare förtydliga vikten av möjligheten till skyddsjakt? Regeringen styr nämligen över både Naturvårdsverket och länsstyrelsen och har möjlighet att genom regleringsbrev, budget och tillsättande av generaldirektörer och landshövdingar reglera inriktningen på dessa myndigheter.

Min andra fråga är denna: Avser ministern att vidta några åtgärder via regleringsbrev eller budget till Naturvårdsverket och länsstyrelsen för att stärka djurägarna ytterligare vid vargangrepp?

Herr talman! Har ministern fortsatt förtroende för länsstyrelsens agerande när det gäller Molstaberget? Och vad avser ministern att göra för att uppfylla riksdagens beslut om 170–270 vargar?

Anf. 24 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Först vill jag hälsa från min länskollega Staffan Danielsson. Han kunde tyvärr inte medverka i debatten, men han lät hälsa till ministern att han återkommer.

De senaste decennierna har vargstammen i Sverige vuxit kraftigt; vargen är nu utbredd i hela Mellansverige.

Riksdagen beslutade 2013 om en samlad rovdjurspolitik. Beslutet innebär bland annat att Sverige ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus för rovdjursstammarna samtidigt som tamdjurshållning inte ska försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas.

Den snabba tillväxten av vargstammen har inneburit stora prövningar för tamdjursuppfödarna. Vargangrepp får ofta stora konsekvenser för den enskilde näringsidkaren. Vi har alla hört talas om fårgården Molstaberget utanför Södertälje, som nyligen drabbades av ännu ett vargangrepp. Gården Molstaberget har uppfödning, produktion och gårdsförsäljning av fårprodukter.

Men nu har ägarna fått nog. De tänker lägga ned verksamheten på grund av återkommande vargangrepp. Orsaken till beslutet är att tamdjurshållningen försvåras.

Riksdagens beslut var att tamdjurshållningen inte skulle försvåras och att socioekonomisk hänsyn skulle tas. Hur kan det då bli så att myndigheter inte gör vad riksdagen beslutar?

Vilka åtgärder tänker ministern vidta för att det beslut som fattades i riksdagen ska åtgärdas av myndigheterna? Och vad tänker ministern göra för att möjliggöra snabb och effektiv skydds jakt när tamdjur hotas av rovdjur?

Anf. 25 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag uppskattar varje tillfälle att få debattera viktiga frågor som landsbygdsutveckling, livsmedelsproduktion och tamdjurshållning, som denna debatt handlar om.

Som statsråd kan jag som sagt inte gå in på enskilda ärenden, men jag vill ändå säga att jag beklagar det som hände på Molstaberget.

När man hör på ledamöterna Oscarsson och Bergheden påminns man nästan om sagan *Rödluan och vargen*. Det låter på ledamöterna som att det finns hur mycket varg som helst överallt i vårt land, men så är inte fallet. I dag har vi, enligt den senaste räkningen, 355 vargar. Året före hade vi 415 vargar.

Vargstammen har minskat under denna mandatperiod. Det är heller inte konstigt att det fanns väldigt många vargar när vi inledde mandatperioden. Under Alliansregeringens sista fyra år sköts det nämligen 22 vargar, medan det under denna mandatperiod – under nuvarande regering – har skjutits 98 vargar. Slå inte blå dunster i ögonen på dem som lyssnar på denna debatt! Detta är fakta; det finns det belägg för.

Vi behöver landsbygdsutveckling. Landsbygden har varit försummad under en lång tid. Det gäller att närma sig denna typ av frågor med stor ödmjukhet. Man hade ingen ordning och reda i fråga om rovdjursjakten när denna regering tillträdde – definitivt inte. Detta har hämmat landsbygdsutvecklingen, även i dag.

Denna regering tror på svensk landsbygd, och vi vill se en växande livsmedelsproduktion i hela landet. Det var därför vi lade fram en nationell livsmedelsstrategi, som jag är glad att riksdagen i bred politisk enighet kunde anta.

Vi har ett oslagbart jordbruk i Sverige. Det är helt outstanding, med tanke på vår livsmedelssäkerhet, vårt miljötänk och vårt låga användande av antibiotika. Det gör givetvis också att vi kan producera mer livsmedel.

Jag var nyligen på en främjanderesa i Kina med svenska livsmedelsföretag. Där ropade man efter svenska livsmedel därför att vi håller en så hög livsmedelssäkerhet och så vidare.

De mervärden som vi har i Sverige måste vi nyttja betydligt mer än vad vi har gjort. På detta sätt kan vi också producera mer när vi höjer våra insatser. Vi har igång 1 miljard i åtgärder för att öka livsmedelsproduktionen. Detta är kopplat till den nationella livsmedelsstrategin. Det handlar alltså om 1 miljard – 1 000 miljoner – som är igång för olika åtgärder.

När det gäller att begränsa rovdjursskador har vi höjt anslaget med nästan 40 procent, till 52 miljoner kronor. Det är klart att även detta får en effekt. Vi har sett till att det finns ekonomiska medel såväl för att stängsla som för att ersätta dem som drabbas. Det är viktigt att vi ser helheten i detta.

Anf. 26 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Tack, ministern! Det är uppenbart att ministern är väldigt nöjd med situationen och att vargarna inte utgör någon stor risk, enligt ministern, med tanke på att vi bara har 355 vargar enligt senaste räkningen. Det är den senaste räkningen, ja.

Vi har beslutat i riksdagen om 170–270 vargar. Det vill säga att vi har ungefär dubbelt så många som riksdagen har beslutat.

Vargstammen är koncentrerad till framför allt Mellansverige. Den är inte spridd över hela Sverige. På det sättet blir det en oerhört stor koncentration till den delen, som drabbas hårdast av vargattackerna.

Herr talman! Detta belastar djurhållningen, jakten och landsbygden. Det blir en helt orimlig situation i dessa områden.

I övriga Europa är vargen vanlig, men där jagar man vargen. Man tar bort individer som ger sig på tamboskap. Detta gör att vargen blir skyggare. Man har inte alls den diskussion som förs här i Sverige. Här i Sverige är det politiker och människor som bor i de stora städerna som oftast är mest högljudda och vill öka vargstammen.

Vargstammen ska självklart hållas på en nivå som landsbygden kan acceptera. I dag har vi för många vargar, och landsbygden får betala priset för detta.

Att föda upp får eller annan tamboskap och sedan få det hela raserat av vargar är inte acceptabelt. Dagligen hör människor av sig om djur som dödats, djur som skadats, djur som kastar sina foster och djur som inte blir dräktiga på grund av tidigare vargangrepp. Detta är vardagen för människor som kämpar och sliter med sina djur, medan samhället i stället gynnar en ökad vargstam.

Vargstammen är för stor i dag, och vi kan inte stängsla in alla våra beteshagar med staket som är både extremt dyra och helt orimliga i landskapet. Vi måste i stället ta tag i problemet på allvar och hålla vargstammen på en för alla rimlig nivå, det vill säga 170–270 vargar – alltså inte 355 vargar. Detta innebär att dagens vargstam måste minskas, herr talman.

Sveriges djurproducenter konkurrerar med utländsk mat. Om vi då har orimligt höga kostnader för vår djurproduktion på grund av skatter, dyra stängsel och dyra regelverk kommer vi inte att kunna öka matproduktionen i Sverige, som en enig riksdag har ställt sig bakom. Det är uppenbart att ministern tycker att vargpolitiken är viktigare än matproduktionen i detta land.

Svenska fåravelsförbundet har tydligt uttalat att man kan öka fårproduktionen, men då krävs åtgärder. Tänker ministern lyssna på djurägarna? Tänker ministern lyssna på LRF och deras krav när det gäller vargstammen?

Anser ministern att vargstammen i dag är på en rimlig nivå? Ministern antydde det i sitt svar. Är 355 vargar en rimlig nivå, när vi ska ha 170–270 vargar? Om ministern inte anser att detta är en rimlig nivå, vad avser då ministern att göra för att nå en vargstam på 170–270 vargar?

Djurägaren ska enligt lagen hålla sina djur inom stängsel så att de inte kommer ut och förstör för andra. När vargen tar sig in i hagen, är det då djurägaren som är ansvarig för detta? Är detta rimligt? Det är min första fråga.

Är ministern beredd att se över de lagar och regler som länsstyrelsen hävdar finns så att vargstammen hamnar på en mer rimlig nivå? Länsstyrelsen, som är regeringens och statens förlängda arm, anser just i detta läge att det är djurägarens ansvar att hålla vargarna ute. Är detta rimligt, ministern?

Anf. 27 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för ditt svar!

Jag kan till att börja med absolut hålla med om att allt inte var bättre under våra åtta år vid makten. Men nu är nu, och nu är det så att regeringen är socialdemokratisk och miljöpartistisk. Då menar jag att ansvaret för detta ändå måste läggas på dig som ansvarig minister.

Under vargattacken på gården dödades och sårades minst 80 får, och vi har hört Sten Bergheden tala om att sammanlagt 160 får har dödats på denna gård. Som gammal bonde gör det fruktansvärt ont att se bilder på fallda och döda djur eller att se hur fåren ligger och bara flämtar. Det är förfärligt!

Jag tänker på när man som lantbrukare går ut på morgonen eller kvällskvisten och bara ser horder som ligger där, får efter får. Här är det inte bara bondens ekonomi vi talar om, utan vi talar också om bondens själ och vilja att på olika sätt ta hand om och hjälpa och stötta sina djur. Sedan kommer vargen eller vargarna, i det här fallet i Molstaberg, och dödar fåren. Jag tycker att det är förfärligt. Jag undrar om ministern själv tänkt på hur det måste ha känts för denna stackars bonde. Nu är inte denna bonde ensam, utan det är flera som har drabbats på samma sätt.

Ministern tar upp att vi exporterar för 1 miljard. Jag tycker att det är jättebra och hoppas att vi ska dubbla exporten. Men det hjälper ju inte att vi talar om att vi ska exportera och ska vara så bra när bonden går ut på sina ägor och ängar och ser att där ligger får efter får som har blivit dödade av varg. Då kan vi inte säga: Nej, men vi kan ingenting göra. Det är som det är.

Jag skulle önska att vi fick ett mer konkret svar här i dag. Riksdagen har beslutat att det ska vara en stam på ungefär 270 vargar. Nu fick vi höra att det efter sista räkningen är 355, alltså några fler än vad vi beslutat om i den här kammaren.

Min fråga är om regeringen tänker följa det som vi har beslutat, som jag tror att också ert parti var med och beslutade om när ni satt i opposition, att det ska vara ungefär 270 vargar, inte 355 som du sa.

Anf. 28 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Vi får resultatet av en ny räkning presenterad inom några veckor. Inventeringen görs årligen. Det var Naturvårdsverket som på grund av en väldigt hög inavel kom fram till 300 vargar när det gäller gynnsam bevarandestatus.

Än en gång: Jag har inte befogenhet att över huvud taget värdera om det var rätt eller fel att icke bevilja skydds jakt på Molstaberg. Jag kan inte ta ställning i enskilda fall.

Jag har själv varit fårägare under många år och vet hur det är, och jag lider precis lika mycket som bonden som fått får angripna. Jag har sett sådant tidigare. Det är fruktansvärt när sådant händer. Ingenting annat går att säga om detta.

Regeringens ambition har hela tiden sedan vi tillträdde varit att bringa ordning och reda i rovdjursförvaltningen. Den måste vara hållbar och effektiv, och den måste hanteras nära och inte, som Sten Bergheden förespråkar, centraliseras. Jag uppfattar faktiskt Berghedens inlägg som att han vill ha en centralisering, att vi ska bestämma här i Stockholm hur det ska se ut i landet.

Nej, det här ska ned på den regionala nivån. Det är därför som jag vill att Förvaltningsdelegationen ska få inflytande över detta. Jag tror på den modellen – så nära som möjligt.

När vi tillträdde som regering, ledamoten Sten Bergheden, var det totalt kaos i rovdjursjakten. Gång efter gång avbröts jakten på varg, och ingen jakt kom till stånd.

Vi har skapat ordning och reda. För det första ska besluten fattas en månad tidigare på länsstyrelserna. För det andra ska inte besluten hanteras av flera domstolar utan av en domstol, Förvaltningsrätten i Luleå, och överprövningen ska ske på Kammarrätten i Sundsvall.

Vi har tagit ansvar för detta. Det är det som gör att det är ordning och reda och att det i dag faktiskt bedrivs licensjakt. Under alliansregeringens fyra år var det ännu värre, 3 vargar, medan det under våra inledande tre år var 83 vargar. Sedan står man ofta här och anklagar regeringen för att inte ha tagit ansvar. Jag tror att det ibland kan finnas anledning att fundera kring grandet och bjälken i det egna ögat.

Herr talman! Gröna näringar behövs för en hållbar utveckling på landsbygden. Det är inte bara livsmedelsproduktionen som är viktig. Det är många olika värden som de gröna näringarna tillför inte bara landsbygden utan landet som helhet. Det handlar om kulturvärden, betydelsen för friluftsliv och turism och livskvalitet. Det är landsbygdens attraktionskraft.

Samtidigt ska vi komma ihåg att detta kräver en samexistens mellan de rovdjur, de människor och den verksamhet som finns där. Detta måste vi hantera och förbättra, och därför har regeringen höjt anslagen kraftigt.

Vi ska vara stolta över de näringar som finns på svensk landsbygd, inte minst de gröna näringarna.

Anf. 29 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Det är uppenbart att ministern anser att har man bara delegerat ansvaret från regeringen och ministern till Naturvårdsverket och länsstyrelserna har man inte längre något ansvar. Det är verkligen märkligt eftersom det är precis det man har. Man har ansvar för att följa upp detta och se till att de beslut som är tagna i Sveriges riksdag följs.

Herr talman! Att skylla på djurägare eller staket är lågt när regeringen, ministern, Naturvårdsverket och länsstyrelserna inte klarar av att följa riksdagens beslut på 170–270 vargar. Ta ert ansvar och gör något! Vargar som angriper tamboskap i denna omfattning måste självklart få avlivas. Vi kan inte ha en regering som sitter på sina händer när landsbygdens förutsättningar försämras dag för dag.

Herr talman! Jag har inte fått svar på mina frågor. Avser ministern att se över regelverket? Jag har förståelse för att ministern inte kan uttala sig i enskilda fall, och jag har därför ställt frågan retoriskt vad gäller om han kommer att se över regelverket om det kommer att tillämpas på detta sätt.

Ska djurägaren ta hela ansvaret om det kommer in en varg och han inte har tillräckligt med stängsel? Vad tror ministern att det sänder för signal till Sveriges lantbrukare att det är de som får stå till svars om vargen angriper? Det är ju regeringen som inte har lyckats hålla vargstammen på den nivå som riksdagen har beslutat.

Antalet 170–270 vargar gällde hela Sverige. I dag är vargen koncentrerad till Mellansverige. Där borde vi ha 170 vargar, men i dag har vi 355 vargar.

Regeringen och ministern har misslyckats med sitt arbete.

Anf. 30 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ministern för debatten.

Sveriges hagar och ängar växer igen. På tio år har 20 procent vuxit igen, vilket är enormt mycket. Vi är vana att se många vackra ängar och hagar, för det har vi alltid gjort. Men nu håller de tyvärr på att växa igen. De förslyas, buskas eller beskogas.

Landsbygden ska leva, heter det så fint. Men vad betyder det egentligen? Det är så lätt att sitta i Stockholm och dra ett streck från en myndighet i stället för att se vad det konkret handlar om. Tänk er själva bondens stress och rädsla över att komma ut på betet och kanske se sina får rivna.

Det ensidiga gynnandet av vargen sker på mängder av andra arters bekostnad. Växter, insekter, fåglar och andra djur är beroende av betesmark och får stryka på foten om marken beskogas.

Vi tog beslut i Sveriges riksdag om att det ska finnas 270 vargar. I dag finns det 355.

Livsmedelsstrategin, som det var bra att vi antog, måste betyda något för våra myndigheter: ”Okej, de har fattat beslut i riksdagen, och då måste vi följa detta.” Våra händer och fötter är ju Myndighetssverige. De måste begripa att vi har tagit ett beslut om en livsmedelsstrategi och att det betyder att de ska handla efter den.

Anf. 31 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det ska vara attraktivt att bo och verka på svensk landsbygd. Här pågår en viktig produktion av livsmedel och skogsprodukter.

Jag håller med ledamoten Oscarsson om att det kan vara lätt att sitta i Stockholm och ta beslut. Men det har jag inte gjort. Jag har rest till alla landsbygdskommuner i Sverige för att se hur verkligheten ser ut och ta intryck av det. Jag påstår därför att jag har ett ganska bra grepp om verkligheten där ute.

Jag och regeringen arbetar för ett Sverige som håller ihop. Vi har avsatt 1,5 miljarder de närmaste två åren för en sammanhållen landsbygdsolitik.

Vi har fått en livsmedelsstrategi på plats. Vi har i den sammanhållna landsbygdspolitiken fokus på företagande och entreprenörskap. Vi har mångmiljardsatsningen på bredband på svensk landsbygd. Vi har satsningen på livsmedelsbutikerna på svensk landsbygd. Vi har satsningen på lärcentrum på svensk landsbygd. Vi har satsning på regionala exportcentrum. Vi har till och med en satsning på potthålen på grusvägarna på svensk landsbygd.

Vi har avsatt 1 miljard till livsmedelsstrategin för att vi vill, precis som ledamoten Oscarsson sa, ha gröna ängar och hagar. Livsmedelsstrategin är en förutsättning för att vi ska ha det.

När det gäller rovdjuren har vi ställt krav på skyndsam behandling i rättsinstanserna. Det är stor skillnad mot tidigare då det var total katastrof i detta. Vi är på väg att kunna hantera detta på ett klokt och bra sätt. Vi ser att vargstammen faktiskt har minskat, och det beror på att vi har fått ordning och reda på jakten.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2017/18:547 om uttalandet om stöd till filmskapare

Anf. 32 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Olof Lavesson har frågat mig om jag ställer mig bakom uttalandet från Filminstitutets vd och om jag kan garantera att filmskapare även i fortsättningen ska kunna söka filmstöd på lika villkor, oavsett kön.

Söndagen den 13 maj anordnade Svenska Filminstitutet på uppdrag av regeringen ett internationellt seminarium, Take two: Next moves for #metoo, i Cannes.

Filminstitutets vd Anna Serner sa i sitt anförande att den positiva trenden i Sverige när det gäller antalet kvinnor som ansöker om produktionsstöd verkar ge vika och att 73 procent av de svenska storbudgetfilmerna fortfarande görs av män. Mot denna bakgrund uttalade Anna Serner att Filminstitutet, om situationen inte förändras, kan komma att överväga om allt marknadsstöd år 2020 ska fördelas till kvinnor.

Uttalandet var inte känt för mig innan, och något formellt förslag har inte kommit in till Kulturdepartementet.

Precis som Anna Serner och interpellanten Olof Lavesson kan jag dock konstatera att situationen inte är tillfredsställande. Riksdagen har fastställt mål för filmpolitiken om jämställdhet och beslutat om den finansiering som går till stöd av bland annat filmproduktion.

I förordningen om statsbidrag till film fastställs ramarna för Filminstitutets stödgivning. Regeringen har i riktlinjebeslut till Filminstitutet fastställt inriktningen på verksamheten och hur återrapportering ska ske.

Hur stödgivningsprocessen ska se ut i detalj är upp till Filminstitutet, helt i linje med principen om armlängds avstånd mellan politik och institutioner i beslut om det konstnärliga innehållet. Filminstitutet ska dessutom utse råd med sakkunniga som ska bistå i utformningen av de filmpolitiska stöden.

Arbetet för att motverka diskriminering och verka för lika rättigheter och möjligheter är en viktig fråga för regeringen. Skyddet mot diskriminering i diskrimineringslagen (2008:567) har under mandatperioden stärkts. Bland annat har stödet till Diskrimineringsombudsmannen höjts. I lagen finns bestämmelser om förbud mot diskriminering till exempel på grund av kön. Diskrimineringsombudsmannen har tillsyn över att lagen följs.

Jag har sagt det förut, och jag säger det igen: Stöd ska utgå från kvalitet och kompetens. Och när det gäller kvotering föredrar jag morötter framför piskor.

Anf. 33 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Vi var nog många som satte kaffet i vrångstrupen när vi i rapporteringen från filmfestivalen i Cannes hörde Svenska Filminstitutets VD Anna Serner uttala sig om jämställdheten inom svensk film och där meddela att om inte branschen når 50–50 bakom kameran även för de stora budgetarna kommer hela 2020 års marknadsstöd att öronmärkas endast för kvinnliga filmskapare.

Detta är ett anmärkningsvärt uttalande, dels för att det nu tydligen är 50–50 som är det övergripande målet för det svenska filmstödet, inte kvalitet och kompetens, vilket såväl kulturministern som jag själv brukar hävda, dels för att det verktyg man tänker använda sig av är att helt blockera det ena könet från tillgång till offentligt stöd.

I min enfald trodde jag att detta var ett förhastat uttalande, sagt i affekt beroende på en fullt berättigad upprördhet över att jämställdhetsarbetet inte kommit längre. Men senare utvecklade verkställande direktören sina ståndpunkter och hävdade dessutom att dessa hade förankring i de riktlinjer som riksdagen fattat beslut om, vilket är obegripligt.

Att neka någon tillgång till offentligt stöd enbart beroende på kön är oacceptabelt. Vi har tydliga regler kring filmstöd. Produktionsstöd ska i första hand ges i förskott utifrån kvalitativa kriterier och i andra hand efter det att filmen är klar baserat på framgång.

Kulturministern brukar här i kammaren tala sig varm för att den nya filmpolitiken skapat nya arenor för samråd och inflytande, framför allt genom de nya branschråd som inrättats under Filminstitutet. Men dessa råd har man ju inte ens använt här. Film- och TV-producenternas ordförande Eva Hamilton konstaterar för Sveriges Television att ”branschråden ska fungera som en rådgivande kontakt mellan Filminstitutet och branschen, men dom har inte använts i några väsentliga frågor, inklusive denna”. Hon kritiserar samtidigt hur Filminstitutet allt tydligare och kraftigare styr över den svenska filmpolitiken och efterlyser en bättre dialog.

Förslaget har också väckt kritik från andra aktörer inom filmbranschen, såväl manliga som kvinnliga. En av våra främsta kvinnliga regissörer kallar utspelet en rolig tanke och menar att väldigt mycket mer måste göras men säger samtidigt: ”Däremot tycker jag inte det ska gå till den fördumning det är nu. Det blir nästan pinsamt att säga att man jobbar i filmbranschen när det finns en vd på Filminstitutet som säger att man ska blockera ett helt kön på det här sättet.”

Och en namnkunnig kvinnlig manusförfattare säger till Aftonbladet: ”Jag tycker att det är orättvist. Jag tycker inte att man gör på det sättet. Om man bara ska välja kvinnliga producenter och manusförfattare är det orättvist mot de unga män som kommer i dag.”

Herr talman! Som jag skriver i min interpellation delar jag ambitionen att få fler kvinnor såväl bakom som framför kameran. Att kvinnor har samma förutsättningar som män, att glastak spräcks och murar bryts ned och att vi får bort sunkiga kulturer från filmbranschen är nödvändigt. Detta har jag både diskuterat och debatterat sedan jag kom in i riksdagen för snart tolv år sedan. Jag vet dessutom att kulturministern och jag är helt överens om det. Men det viktiga arbetet för ökad jämställdhet riskerar ju att ta flera steg tillbaka när den här typen av stolligheter förs fram som reella hot.

Kulturministern talar om armlängds avstånd. Jag måste då fråga: Ska vi tolka kulturministerns svar som att hon tar avstånd från verkställande direktörens hot? Och hur tänker hon då agera för att se till att det inte blir verklighet?

Den fråga jag ställde i min interpellation var: Kan ministern garantera att filmskapare även i fortsättningen ska kunna söka filmstöd på lika villkor, oavsett kön?

Anf. 34 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Tack, Olof Lavesson, för ditt inlägg!

Precis som riksdagsledamoten Lavesson tydliggjorde instämmer jag fullt och fast i de mål som riksdagen antagit och vad vi måste göra för att kämpa för att fler ska få möjlighet att utvecklas, inte bara inom filmen utan i hela vårt samhälle.

Som jag tydliggjorde i mitt svar inledningsvis har vi en diskrimineringslag, och vi ska följa lagar och regler i vårt land. Man får inte diskrimineras på grund av kön, bland annat – det finns flera diskrimineringsgrunder.

Jag tar absolut avstånd från hotet. Hot är inte en metod som jag har praktiserat genom livet, utan jag tror på att vi måste använda många fler verktyg. Men detta kräver att vi vill det. Detta kräver, i det här fallet, en aktiv filmpolitik där vi på olika sätt stimulerar till att fler människor får möjlighet att utvecklas och att vi, med ett breddat deltagande och fri konkurrens, kan få fram den bästa kvaliteten. Detta är ett generellt ledmotiv för mig, inte bara inom filmbranschen.

Det är den svåra vägen. Det hade varit enkelt att bara säga: Det är förbjudet, och så gör vi inte. Det svåra är att hitta och identifiera kompetenser och ge människor möjligheter. Detta tar tid. Det kräver också att vi är målmedvetna i riksdag och regering, över lång tid.

Det som känns bra när det gäller filmpolitik, inte minst när det gäller de mål som finns i den filmpolitik som riksdagen har antagit, är att den bygger också på tidigare regeringars genomförda filmpolitik och det som fanns i filmavtalet. Vi ska med tydlighet sträva efter att fler får möjligheter, och vi ska sträva efter jämställdhet. Vi ska använda olika verktyg och utveckla dessa. Därför var branschråden och diskussionerna om den filmpolitik som riksdagen har antagit en stor sak.

När det gäller svaret på den andra frågan, vad jag ska göra, behöver jag följa upp, precis som vi gör med all politik vi lägger fram. Det står tydligt hur det som Filminstitutet, med armlängds avstånd, får i uppdrag att göra ska redovisas. Just uppföljning och dialog om det är ett av de verktyg som regeringen har.

Vi behöver säkerställa att branschråden fungerar. Detta är helt grundläggande, tror jag. De inspel som kan komma vid goda dialoger, framför allt alla idéer som kan komma ur dessa, kan vara helt avgörande och ha stor betydelse för hur det ska säkerställas att kompetens och kvalitet och ingenting annat styr vad stödet – Sveriges skattebetalares pengar – ska gå till.

Anf. 35 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Problemet gäller vem som gör vad. Vad ligger i regeringens ansvar, vad ligger i ministerns ansvar och vad ligger i Filminstitutets ansvar? Ministern återkommer här i kammaren och i sitt svar till att det är Filminstitutet som ansvarar för hur stödgivningsprocessen ska se ut i detalj. Men detta handlar inte om detalj utan om något helt annat. Det handlar om institutet ska agera i enlighet med det som riksdagen har fastslagit och om det som regeringen har meddelat i förordning. Detta har inget med detaljstyrning att göra.

Jag tycker att ansvar, styrning och armlängds avstånd är ett återkommande problem som ibland är en komplicerad fråga för kultur- och demokratiministern. Hon har inga problem med att lägga sig i och recensera myndigheters agerande när det handlar om Kronofogdens beslut att förverka en kåta som dömts ut som svartbygge av såväl länsstyrelse som mark- och miljödomstol. Hon undviker att kommentera konsekvenserna för svensk litteraturpolitik när vi ser Svenska Akademien falla samman, men hon tar gärna på sig en knytblus i sociala medier. Hon riktar utredningsuppdrag till Statens museer för världskultur, men hon vägrar ta ansvar för resultaten när utredningen kommer tillbaka och hänvisar endast tillbaka till den berörda myndigheten.

Om man ständigt ska tala om armlängds avstånd är det bra om man vet var axeln respektive handen sitter. Ibland är armarna korta som lillfingrar, och ibland är det som att det inte finns några armar överhuvudtaget.

Jag tycker att det är bekymmersamt när man i den enskilda frågan gömmer sig bakom myndigheten eller, som i det här fallet, en stiftelse. Detta handlar om att man har en myndighet eller stiftelse som går ut och hotar med något som aktivt strider mot det som riksdag och regering har fastslagit.

Svenska Filminstitutets vd säger till SVT att hotet är i linje med de mål om ökad jämställdhet som riksdagen har fastställt. Då undrar jag om kulturministern kan förklara var i riksdagens fastställda mål det står att stöd ska fördelas till det ena könet? Var har riksdagen tagit ställning för detta, och var står det i regeringens förordning? När är det okej för en myndighet eller, som i det här fallet, den som agerar i myndighets ställe att utesluta halva befolkningen från att kunna söka stöd? Hur rimmar detta med det som sägs i förordningen om kvalitativa kriterier?

Jag hör ministern säga att man föredrar morötter framför piskor, och jag delar den uppfattningen. Men jag vet inte riktigt om det handlar om synen på hur myndigheter ska agera eller om det handlar om synen på den egna styrningen av myndigheter. Om det är det sistnämnda man menar med morot och piska behöver vi nämligen snarare en minister som ska peka ut riktningen och sedan hålla ett ganska stramt grepp även om tyglarna.

Jag tycker att man skulle kunna ha ett betydligt tydligare ställningstagande i det här enskilda fallet. Det har väckt mycket oro, och det har väckt mycket upprördhet. Man undrar vad regeringen tänker göra för att faktiskt stoppa detta. Jag vet inte om situationen också kan bero på den lite komplicerade relation som finns mellan regeringen och Svenska Filminstitutet när det gäller institutet som organisationsform. Filminstitutet är inte en myndighet, utan det är en privaträttslig stiftelse som agerar på regeringens uppdrag. När man med den nya filmpolitiken nu har fått ett allt tydligare myndighetsuppdrag är vi många som har kritiserat det, och en riksdagsmajoritet har fattat beslut om att regeringen bör se över Filminstitutets framtida roll och organisationsform. Det har regeringen hittills mött med en axelryckning.

Tycker inte kulturministern att det är hög tid att ta itu med detta? Är det inte dags att äntligen agera på riksdagens tillkännagivande? Är det inte dags att klargöra vad som faktiskt är regeringens ansvar och vad som är Filminstitutets?

Anf. 36 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Tack för den fortsatta diskussionen, Olof Lavesson!

När det gäller de filmpolitiska mål riksdagen har antagit är de tydliga. Det betyder inte att vi som statsråd ska in i myndigheterna och peta, tycka och tänka. Det gäller oavsett vilka mål det är; de kulturpolitiska målen är också oerhört tydliga. Jag vet inte var Olof Lavesson befann sig under kursen i statsvetenskap när det handlade om svensk politik och förvaltning, men är det någonting vi ska hålla oss väldigt långt borta ifrån är det ministerstyret. Vi ser bara på andra sidan Östersjön vad som händer när politiker och till och med regeringsmedlemmar går in i institutioner och bestämmer vilka filmer som ska göras, hur de ska göras och vilka chefer man ska ha och inte. Jag tror alltså att den stora marginalen ska finnas mellan politiken och det konstnärliga innehållet. Det har jag hållit benhårt på, och det kommer jag att fortsätta göra.

Olof Lavesson tog upp några andra exempel som ändå är intressanta och kan knytas till den diskussion vi har även om de går lite från ämnet. När jag tar på mig en vacker blus för att påminna mig själv om att kampen för feminism och jämställdhet måste pågå överallt, i alla rum och hela tiden handlar det om en stor fråga som driver mig som politiker. Det är inte något särskilt eller enskilt ställningstagande. Samtidigt har jag om och om igen, i varenda intervju, försvarat vikten av det arbete Svenska Akademien har gjort under väldigt lång tid – men betonat att det, eftersom det är en fristående verksamhet, inte är min sak att tycka och tänka om hur de ska lösa sina stora problem.

Likadant är det när det gäller kåtan, som också är en annan fråga men som interpellanten tar upp. När jag arbetar med de samepolitiska utmaningarna är det en central fråga eller ett centralt perspektiv som hela tiden måste finnas med på det politikområdet, och det är att se det i en historisk kontext. Jag har aldrig lagt mig i ett pågående ärende. Däremot var det så att ett ärende öppnades *efter* att jag hade uttalat mig om vikten av att se det stora sammanhanget.

Det kommer jag att fortsätta göra. Det är ju det vi ska ha politiker till. Vi ska ha politiker som vill någonting, som drivs av någonting och som

vill kämpa för rättigheter och möjligheter – inte politiker som inte vågar tycka någonting när man faktiskt kan tycka och driva frågor. Jag för också en samepolitik som väger upp de ord jag säger om det historiska sammanhanget. Jag menar att den svenska staten har mycket att göra innan den kan tala om att den har kämpat för urfolket samernas rättigheter.

Riksdagsledamoten tog upp ytterligare frågor som inte har med saken att göra men som man ändå kan hänföra till den fråga vi är här för att diskutera. Den handlar egentligen om huruvida man får diskriminera på grund av kön. Är ett hot ett verktyg för förändring? Vad ska styra vilka medel – vad av skattebetalarnas pengar – som faktiskt går till konst?

Jag tror att det är helt centralt att vi faktiskt vågar bottna i kvalitet och kompetens och att vi ställer krav på de institutioner och myndigheter som ska fördela stöden att de kan redovisa. Det är så vi styr, och den styrningen måste vi hålla väldigt noggrant. Hur styr vi? Hur säkerställer vi att våra myndigheter gör det de ska utifrån de beslut som har tagits här inne? Jo, vi gör det genom årsredovisningar. Det kan kanske låta lite torrt och tråkigt, men det är det verktyg vi har: Vi gör det genom myndighetsdialog. Det är då vi får ställa de hårda frågorna.

Vi gör det dock inte genom att ringa upp så fort vi är missnöjda med någonting eller tycker att en film var dålig. Det gör vi inte, för då är det otillbörlig påverkan. Vi gör det när vi kan och när vi ska. Ser vi då att man inte har följt de regler som är uppställda härifrån får vi vidta åtgärder.

Anf. 37 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Jag betvivlar inte kulturministerns engagemang och att kulturministern brinner för ett stort antal frågor. Det gör jag också. Jag skulle bara önska att det engagemanget i större utsträckning var synligt även när det faktiskt behövs.

När det gäller de exempel ministern själv väljer: Ja, Svenska Akademien är en fristående organisation, men den har så pass stor makt att det när denna fristående organisation inte fungerar får allvarliga konsekvenser för hela den svenska litteraturens ställning. På samma sätt är det när det gäller Svenska Filminstitutet. Jag är mycket väl medveten om att ministern inte ska gå in och tycka till om enskilda bidragskriteriers utformning. Det gör inte jag heller, lika lite som jag skulle få för mig att tycka till om vilka filmer som ska få stöd eller inte. Jag tror att ministern känner mig så pass väl att hon vet att jag aldrig skulle få för mig att göra det.

Däremot tycker jag att jag när riksdagen fattar beslut om mål bär ett ansvar för att målen också följs. På samma sätt utgår jag ifrån att ministern tar ansvaret för att förordningar följs. När en myndighet, eller som i detta fall en stiftelses direktör, säger att man avser att efter eget huvud bryta mot förordningarna och regelverken, förväntar jag mig också att ministern agerar – och reagerar – lika starkt som hon gör när hon känner engagemang i andra frågor. Det gör i alla fall jag.

Jag tycker att jag delvis har fått svar på mina frågor i dag. Jag är glad att ministern har tagit tydligt avstånd från uttalandet och att hon inte delar uppfattningen att den här typen av hot ska framföras. Jag konstaterar också att det inte är lika tydligt när det gäller min andra fråga, det vill säga om ministern kan garantera att filmskapare även i fortsättningen ska kunna söka filmstöd på lika villkor oavsett kön. Jag vill därför gärna höra ministern uttala att det också ska gälla framöver. Annars blir det nämligen så att

det vi fattar beslut om här eller det regeringen gör på sina sammanträden inte är något som gäller utan är öppet för tolkning. Det är inte en princip jag tycker att vi ska agera efter.

Anf. 38 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Jag vill verkligen understryka det Olof Lavesson säger. Det gör jag med förhoppningen att Olof Lavesson, kanske som framtida kulturminister – vem vet – eller som kollega här i riksdagen, tillsammans med mig kämpar för detta i framtiden. Tyvärr är det nämligen så att det i de tider vi lever i finns krafter som vill begränsa, skärma av och peka ut vem som ska få göra vad. Jag vill, och är övertygad om att riksdagsledamot Lavesson delar övertygelsen om, att vi ska skapa ett Sverige, ett Europa och förhoppningsvis en värld där vi har de bästa villkoren för alla att verka och vara.

Jag kan därför verkligen skriva under på detta: Även i fortsättningen kommer jag, oavsett om jag sitter i regering eller riksdag eller är ute på gator och torg, att göra allt för att man även fortsättningsvis ska kunna söka filmstöd på lika villkor oavsett kön, könsidentitet, etnisk bakgrund och så vidare.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:538 om amorteringskrav och fallande nyproduktion på bostadsmarknaden

Anf. 39 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Isabella Hökmark har frågat mig hur jag avser att agera med anledning av effekterna av det skärpta amorteringskravet och den fallande nyproduktion som vi nu ser på bostadsmarknaden.

Hushållens skulder är i Sverige på en hög nivå, både historiskt och jämfört med andra länder. Ur ett internationellt perspektiv har svenska bostadslån stuckit ut genom att de har amorterats i liten utsträckning. Detta är en utveckling som gör att risker byggs upp och som på sikt kan bli skadlig för den makroekonomiska stabiliteten och i förlängningen också för den finansiella stabiliteten i Sverige. Riskerna med den ökande skuldsättningen har under lång tid poängterats av såväl regeringen som Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och Riksbanken – men även av internationella bedömare som till exempel IMF och EU.

Under flera år har regeringen arbetat med att stävja denna utveckling. Till exempel införde Finansinspektionen 2016, efter medgivande av regeringen, det första amorteringskravet och under våren 2018 ett förstärkt amorteringskrav på nya bolån över 4,5 gånger bruttoinkomst. För att ytterligare stärka Finansinspektionens förmåga att agera mot obalanser på kreditmarknaden har riksdagen med bred majoritet beslutat om propositionen *Ytterligare verktyg för makrotillsyn*. Finansinspektionen införde dessutom redan 2010 ett bolånetak på 85 procent av bostadens marknadsvärde och har höjt bankernas riskviktsgolv för bolån i flera omgångar.

Trots dessa åtgärder fortsätter hushållens skulder att öka, och bostadspriserna har, även efter den senaste tiden prisdgång, stigit med mer än 30 procent sedan 2014. Lösningen på utmaningarna på bostadsmarknaden i en sådan situation kan inte vara att underlätta ytterligare skuldsättning. Bostadsbyggandet skulle dock vara betjänt av långsiktigt stabila spelregler. Jag skulle därför gärna se att vi framgent kan få till stånd breda uppgörelser över blockgränsen för att reformera bostadsmarknaden på ett sätt som säkrar ett utbud av bostäder som möter efterfrågan utan att vältra över riskerna på hushållen genom vidlyftig kreditgivning eller påtvingad överkuldsättning, speciellt hos unga och nya på bostadsmarknaden.

Anf. 40 ISABELLA HÖKMARK (M):

Herr talman! Först vill jag tacka statsrådet för svaret på min interpellation. Statsrådets svar på frågorna om konsekvenserna för enskilda vad gäller amorteringskravet är att han förmodligen vill göra dem än värre. Det är åtminstone den andemening jag läser i svaret, för det finns ju inga förslag om hur man ska kunna stävja utvecklingen.

Svaret på problemet med växande bostadsbrist och att det blir allt svårare för enskilda att skaffa boende är att man tänker göra det ännu värre för den enskilde och svårare att skaffa en bostad. Det innebär i sin tur att den nedgång i bostadsbyggandet som vi nu ser skulle förvärras och leda till en ännu större bostadsbrist.

Det som är svårt i dag för den som vill skaffa sig en bostad ska alltså bli värre. Den brist på bostäder som är huvudproblemet till stigande priser på bostadsrätter och villor ska få växa sig ännu större i och med en politik som gör det svårare för dem som vill skaffa sig ett eget boende. Till dem som har skaffat en bostad eller som är på väg att göra det säger man: Ni har det svårt nu, men vi ska göra det ännu svårare. Och bristen på bostäder låter vi bli större i iveren att göra det svårare för er att betala kostnaderna för ert boende.

Det är sant att hushållens skulder har ökat, och det är sant att det finns anledning att vara vaksam över detta. Men man bör bedöma denna skuldökning mot bakgrund av de stora förändringar som har präglat den svenska bostadsmarknaden. Väldigt många fler äger sina bostäder. Man har förflyttat ägandet från kommuner och privata företag, och skuldsättning för det har förflyttats så att privatpersoner finansierar det hela genom egna lån. Dessa lån motsvarar, till skillnad från många privatlån, ett stabilt ägande.

Privatpersoners bostadslån är de mest kreditsäkra lånen, bland annat mot denna bakgrund men också mot bakgrund av att privatpersoner prioriterar ägande av sin bostad. Fastighetskrisen i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet präglades av problem i kommunala och privata bostadsföretag men inte av privatägda bostäder.

Möjligheten att låna till sitt boende är avgörande för byggandet av nya bostäder, och det gäller både bostadsrätter och villor. Det innebär att ju svårare regeringen gör det för privatpersoner att äga bostäder, desto mer urholkas den del av svensk bostadsmarknad som fungerar. När det blir svårare att låna blir det svårare att bygga. Det blir även svårare att sälja och att köpa, och det blir svårare för nya grupper att komma in på bostadsmarknaden. Tillsammans med flyttskatten har amorteringskraven lett till en minskad rörlighet på bostadsmarknaden förutom minskat byggande.

Är statsrådet verkligen belåten över denna politik? Var det detta ni ville ha: minskat bostadsbyggandet, ökad bostadsbrist och större svårigheter för den enskilde?

Anf. 41 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag blir bekymrad när jag hör Isabella Hökmark argumentera. Det är viktigt att komma ihåg att bostadsbyggandet ligger just nu på rekordnivåer. Jag hoppas att alla åhörare förstår det. Vi har nivåer på bostadsbyggandet som vi egentligen inte har sett på decennier. Vi var absolut inte i närheten av detta under den regering som Isabella Hökmark representerar, alliansregeringen. Då låg siffrorna för bostadsbyggandet mycket långt under de nivåer som vi ser nu. Det gäller även om man inräknar den nedgång som har skett så här långt.

Självklart måste vi göra vad vi kan för att stimulera bostadsbyggandet. Vi måste se till att efterfrågan och tillgången matchar bättre. Att vi nu har ett högt byggande är ett första steg på den vägen. Regeringen är otålig och vill gärna göra mer. Därför har vi en aktiv bostadspolitik, till skillnad från den förra regeringen som inte vidtog särskilt många aktiva åtgärder för att förändra situationen på bostadsmarknaden. Man kan till och med säga att de åtgärder som då vidtogs snarare medverkade till att förvärra situationen och göra den ännu sämre, framför allt för nyillträdna på marknaden.

Den förra regeringen sänkte fastighetsskatten och höjde samtidigt rea-vinstskatten som del av ett paket. Dessutom gjordes en våldsam utförsäljning av hyreslägenheter, vilket gjorde det svårare att få tillgång till den marknaden. Detta har gjort att det funnits utrymme för de väldigt kraftiga höjda priser som vi sett. Det har gjort det svårare. Högre priser försvårar ett inträde på bostadsmarknaden. Därför är det lite magstarkt att Isabella Hökmark här försöker svära sig fri från ansvar och knuffa över allt ansvar på denna regering.

Jag är även bekymrad över att Moderaterna väljer att hela tiden skjuta jobbiga beslut framför sig. De blundar för risker i den svenska ekonomin. Jag tycker inte att det är en ansvarsfull politik för ett parti som aspirerar på att leda en regering.

Jag blir bekymrad när jag hör Isabella Hökmark tona ned riskerna. Hon säger att riskerna med hushållens skuldsättning, privat skuldsättning, inte är så stora. Hon verkar inte ha följt den utveckling som varit med den finanskris som drabbade världen 2008 och 2009. Den hade ju sitt ursprung i den amerikanska bostadsmarknaden. De hade inte kontroll över hushållens upplåning och krediter. Det fick sedan efterföljande konsekvenser som har varit dramatiska, inte bara för den amerikanska ekonomin utan även för ekonomin i Sverige och världen. Det gör mig mycket bekymrad när man förminskar betydelsen av dessa åtgärder.

Jag blir också bekymrad över att man säger nej till de åtgärder som föreslås för att man ska kunna hantera dessa risker, och man gör det utan att pretera några förslag om hur man ska agera i stället. Andra oppositionspartier i Alliansen har pekat på alternativ, till exempel att förändra ränteavdragen. Moderaterna säger nej till båda dessa alternativ. Man tänker alltså inte göra någonting, utan vill bara blunda, lägga armarna i kors och hålla tummarna för att inget ska hända. Det finns inget ansvarstagande för framtiden. Detta tycker jag inte är en ansvarsfull politik.

Vi behöver i stället stimulera bostadsmarknaden. Vi har infört ett investeringsstöd för hyreslägenheter som innebär att det faktiskt finns en marknad. Man kan få tillgång till hyreslägenheter. Vi vill göra ännu mer. Vi ser därför nu till att utöka stödnivån inom detta system liksom den tillåtna normhyresnivån, så att den får större genomslag även i storstadsområden.

Vi har även genomfört ett 22-punktsprogram på bostadsmarknaden för att öka möjligheterna att få tillgång till bostäder och även få en ökad rörlighet. Exempelvis har vi slopat taket på uppskovsbeloppet. Det innebär att ett hushåll som säljer sin bostad med vinst nu kan skjuta upp beskattningen på kapitalvinsten, utan någon begränsning som fallet var under den förra regeringens tid vid makten.

Vi har alltså vidtagit ett antal åtgärder för att ha en aktiv bostadspolitik. Det har också gett resultat i form av ett högre byggande. Vi kommer inte att trappa ned vårt arbete, utan tänker fortsätta vara aktiva i bostadspolitiken. Min förhoppning är att det denna gång kommer att finnas en vilja hos oppositionspartierna att bidra till bostadspolitiken.

Förra gången regeringen bjöd in till bostadspolitiska samtal valde oppositionen tyvärr att lämna bordet och ville inte fortsätta med den processen. Det var ytterligare ett exempel på bristande ansvarstagande. Jag hoppas dock att de har dragit lärdomar av detta och är beredda att vara mer konstruktiva under nästa mandatperiod. Jag tror att det skulle göra stor skillnad för bostadsmarknaden.

Anf. 42 ISABELLA HÖKMARK (M):

Fru talman! Jag är här för att ställa frågor till statsrådet som ändå har varit ansvarig för detta område under fyra år. Det är det som gör att det blir viktigt.

Jag vet inte riktigt hur det ligger till, men vi verkar läsa olika statistik. Man kan varje vecka läsa om kraschade bostadsprojekt där det inte blir av att man bygger några bostäder. Ett skäl är att människor inte kan flytta, köpa en bostad eller låna. Detta ser vi nu, och därför upprepar jag mina frågor.

Det finns så många förtvivlade människor. Jag skulle vilja be statsrådet att se hur det ser ut och sätta sig in i hur det är för en familj eller för nya som vill komma in på en bostadsmarknad. Det kan handla om familjer som växer eller splittras eller om äldre som vill flytta. Det här är jättesvårt. En familj som kanske bor i en trea i dag och splittras kan möjligtvis köpa var sin etta. Där ska de sedan ha hand om barnen varannan vecka. Och de som är helt nya på bostadsmarknaden har ingen möjlighet att spara ihop till de miljonbelopp det handlar om i Stockholmsområdet för att kunna köpa sig en bostad. Det är detta som är så tokigt.

I slutet av statsrådets svar säger han att han inte vill ”vältra över riskerna på hushållen genom vidlyftig kreditgivning eller påtvingad över-skuldsättning”. Men det är precis det som händer. Vet statsrådet vad som händer när man går till banken för att låna? För det första får man inte låna mer än 4,5 gånger årslönen. Vad händer sedan? Man kan få ett sådant lån till en låg ränta. Sedan tar man ett blankolån. Det kan vara på samma bank eller på ett kreditinstitut. Där måste man ta ett lån med kanske 5–6 procents ränta, för att kunna köpa sitt drömrådhus eller sin första etta.

Detta är tokigt. Skuldsättningen går heller inte ned. Det blir sämre om man lånar utan någon som helst säkerhet till mycket högre ränta. Det är

detta jag försöker beskriva. Jag undrar varför statsrådet inte ser att detta är ett problem. Det har blivit ett jätteproblem för alla att låna till en bostad eller byta bostad.

Jag kände att jag måste föra fram dessa frågor, eftersom jag ideligen får frågor om detta. Många hör av sig. Speciellt efter i dag kommer jag säkert att få ännu fler mejl om detta, eftersom många tittar, reagerar och säger: Vad bra att du lyfter upp den här frågan!

Detta är verkligen ett problem. Jag undrar om ni i regeringen är nöjda. Tycker statsrådet inte att vardagsverkligheten för vanliga människor är ett problem?

Anf. 43 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är sant att det sker en viss nedgång i bostadsbyggandet. Dock ska man komma ihåg att det är från rekordnivåer. Det försöker Isabella Hökmark hela tiden ignorera. Byggandet ligger på betydligt högre nivåer än det gjorde under hela alliansregeringens tid vid makten. Det är någonting som jag är glad och stolt över att vi har kunnat åstadkomma. Självklart kommer vi att göra allt vi kan för att fortsätta ha ett byggande som ligger på en hög nivå, för det är bristen på bostadspolitik som har lett fram till den situation vi har i dag. Bristen på aktiva åtgärder har gjort att man hela tiden har underpresterat på bostadsmarknaden. Det har hela tiden byggts för lite i förhållande till befolkningen, och priset för det betalar vi i dagsläget.

Det är också viktigt att komma ihåg det som Isabella Hökmark hela tiden försöker tona ned och undervärdera: Får vi en ekonomisk kris i Sverige kommer det att innebära ett enormt hårt slag för bostadsmarknaden och inte minst för de människor som vill ta sig in på bostadsmarknaden och få en chans att få ett boende. Är det någonting vi har lärt oss av den förra finanskrisen och ekonomiska krisen är det att det gör stor social skada. Det skapar stora hål i de offentliga finanserna, vilket gör att man inte har möjlighet att stimulera ekonomin och därmed inte heller att stimulera bostadsbyggandet.

Därför tycker jag att vi har ett stort ansvar att se till att vi har stabilitet i den svenska ekonomin, i statsfinanserna. Jag tycker att Moderaterna tyvärr sviker sitt ansvar att bibehålla den stabiliteten. Om man inte gör det vet vi att effekterna blir katastrofala, inte minst för bostadsmarknaden. Byggandet sjunker till i princip nollnivå.

Isabella Hökmark pekar också på blankolånen. Det är sant att de ökar. Det gör de inte bara i Sverige utan också i många andra länder, så att koppla det direkt till den svenska bostadsmarknaden tycker jag inte är riktigt relevant eller seriöst. Man ska också komma ihåg att blankolånen ökar från en mycket låg nivå. Det handlar om några procent av den totala lånestocken, så att blåsa upp det som ett enormt problem i svensk ekonomi är kanske något överdrivet. Däremot har vi gett Finansinspektionen i uppdrag att följa utvecklingen för blankolånen och rapportera tillbaka till regeringen om man upplever det som ett problem och vad man i så fall kan göra åt det. Vi försöker hela tiden följa utvecklingen och komma med relevanta svar på den.

Jag tycker inte att man kan göra som Isabella Hökmark gör och utmåla det som att det ska vara någon form av mänsklig rättighet att låna hur mycket som helst i vilken situation som helst för att betala väldigt höga

bostadspriser. Det gör att vi får en eskalerande spiral mot högre och högre priser, vilket faktiskt gör att de som har små plånböcker är de som får allra svårast att komma in på marknaden.

Nu har vi sett en stabilisering av bostadspriserna från att tidigare ha sett en ständig ökning. Bostadspriserna steg med över 30 procent bara under denna mandatperiod. Isabella Hökmark kan inte mena att det som skulle ge möjligheter för människor att komma in på bostadsmarknaden är att vi ska fortsätta ha kraftigt stigande bostadspriser, högre och högre priser som gör att de som ska ta steget in på bostadsmarknaden får större och större belopp att låna och större och större belopp att finansiera. Det är bättre att vi får en stabilare prisutveckling och en jämnare balans mellan tillgång och efterfrågan, mellan byggande och behov av bostäder, för att kunna skapa de långsiktiga förutsättningarna.

Att försöka låtsas som om lösningen här och nu är att ta bort restriktioner kring kreditmarknaden och ge alla möjlighet att låna precis hur mycket de vill skapar risker för det finansiella systemet och för Sveriges ekonomi i framtiden. Vi har upplevt både en internationell finanskris och en egen-skapad finanskris på 90-talet. Det tycker jag inte att någon av oss bör eftersträva, utan vi bör hålla rågångarna och se till att vi skyddar oss från de riskerna. Men inte bara det; det skapar också risker för den enskilde låntagaren med mycket stora lån. Om ekonomin går ned och om låntagaren själv drabbas av arbetslöshet eller en skilsmässa eller i värsta fall ett dödsfall i familjen vet vi att konsekvenserna kan bli oerhört stora för det enskilda hushållet. Är lösningen inte snarare att skapa förutsättningar för människor att få ett boende utan att behöva låna väldigt stora summor och därmed utsätta sig för ekonomiska risker?

Anf. 44 ISABELLA HÖKMARK (M):

Fru talman! Det är relevant att tala om blankolånens ökning i och med att de är kopplade direkt till bostadsköpet. Det är där man kan se skillnaden – de är kopplade direkt till att kunna köpa sin bostad.

Det är såklart bara fler bostäder som kan minska ökningen av priserna. Ju fler bostäder och ju större tillgång till bostäder, desto mer pressas priserna. Så är det; det är ju ganska enkelt.

Jag menar inte alls att man ska titta på människors ekonomi och vad de har för säkerheter när de tar lån. Det ska ju bankerna göra. Det har de klarat tidigare. Jag förstår inte varför man ska påtvingas ett amorteringskrav. Det verkar inte sitta några kreditgivare på bankerna och bedöma, utan de bara kör de här reglerna utan att titta på helhetsbilden för familjen eller sådant. Det är det som är ett problem.

Jag skulle vilja måla upp en bild av hur det har blivit i Sverige i dag. Jag tittade på tv häromkvällen. Jag förstod först inte vad det var. Det var en familj som klev in i en ny bostad och sa: Åh, nu har vi äntligen kunnat förverkliga våra drömmar! Vi har fått en ny bostad. Jag undrade vad som hänt. Jo, det visade sig att de hade vunnit på travhästar.

Det är liksom tipset i dag: Om du vinner pengar kan du köpa dig en bostad. Tipset är att ta en lott i miljonärsfabriken i Sverige, inte att jobba, plugga och utbilda sig. Vill du ha pengar att spendera i dag ska du spela mer. Det är den bild man får när man ser på tv och när man hör hur svårt det är.

Det finns ingen öppning från statsrådets sida för att se att det kanske har blivit tokigt. Kan vi mildra effekterna? Kan vi se till att det blir lättare för familjer att göra sina val och köpa sina drömbostäder?

Anf. 45 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är väl följden av den moderata politik som vi hade under åtta år att man måste vara enormt rik – ha höga inkomster eller ha vunnit på travhästar eller lotto – för att kunna komma in på bostadsmarknaden. Det är framför allt åtta år av underpresterande från den förra regeringen som har lett till att vi haft alldeles för lite byggande och fått alldeles för dålig balans på bostadsmarknaden. Det kan vi bara beklaga i det här läget.

Man kan också beklaga att Moderaternas politik under dessa åtta år gick ut på att öka problemet. Man tog bort skatter på boende, vilket gav ännu mer utrymme för att höja priserna. Man höjde skatten på att flytta, reavinstskatten, vilket ledde till ett ökat motstånd att flytta från till exempel stora bostäder. Man avreglerade och utförsälde hyreslägenheter, vilket gjorde att marknaden minskade mycket också för dem som vill ha en hyresrätt i stället för att sätta sig i stor skuld. Det är tråkigt.

Jag blir bekymrad när Isabella Hökmark säger att det inte behövs några regler. Det behövs inget amorteringskrav, säger Isabella Hökmark. Bankerna klarar det där själva. Då kan man fråga sig varför Moderaterna stod bakom det första amorteringskravet, som vi fick igenom i ganska bred samsyn i Sveriges riksdag. Har Moderaterna nu ändrat sig också i den frågan? Det är mycket bekymmersamt och ett ganska förvånande ställningstagande, måste jag säga.

Vi måste ta ansvar för Sverige. Vi måste ta ansvar för bostadsmarknaden och se till att den fungerar. Bostadsbyggandet är uppe på högre nivåer än det varit på årtionden. Det är jag glad för, men vi är inte nöjda. Vi ska göra ännu mer. Därför har vi en aktiv bostadspolitik, där vi stimulerar kommuner som tar fram byggrätter och bygglov och även de bostadsföretag som bygger lägenheter som människor faktiskt har råd att bo i. Vi behöver också ta ansvar för det finansiella systemet, för statsfinanserna, och se till att vi inte bygger upp risker som gör att vi hamnar i nästa finanskris. Tyvärr kan jag konstatera att Moderaterna sviker i båda dessa perspektiv, och det är någonting som jag beklagar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2017/18:533 om expropriering av skog

Anf. 46 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Helena Lindahl har frågat mig om inte arbetet med skydd av skog borde genomföras i dialog med människor och genom att försöka få skogsägare att avsätta mark på frivillig basis och på det sättet respektera både äganderätten och den biologiska mångfalden.

Inledningsvis vill jag framhålla att skydd av värdefulla naturområden är en viktig del i uppfyllandet av flera av Sveriges miljömål. Ansvaret för att skydda värdefulla naturområden är ett ansvar som vilar på både staten

och kommunerna och markägare. Skyddade naturområden är av mycket stor betydelse för att bevara den biologiska mångfalden och en mycket värdefull tillgång för friluftsliv och turism.

Ansvar för att skydda värdefull natur framgår av skogs- och miljöpolitiken och regleras genom vår gemensamma lagstiftning. Markägare och andra aktörer inom skogsbruket har ansvar för att bedriva sin verksamhet på ett hållbart sätt, inom ramen för att de nationella miljömålen nås.

Principen om frihet under ansvar innebär att den enskildes äganderätt till sin skog ska värnas samtidigt som skogsägaren har en betydelsefull del i det gemensamma ansvaret att förvalta skogsresursens alla värden. Detta ska ske på ett långsiktigt hållbart sätt i enlighet med ekosystemansatsen och de krav som följer av den miniminivå som lagstiftningen utgör.

Den grundlagsskyddade äganderätten ska respekteras, och det är den enskilde skogsägaren som fattar beslut om hur skogen ska brukas inom ramen för gällande lagstiftning. Skogspolitiken ska vara förutsägbar och bedrivs så att det lönar sig för den enskilde skogsägaren att sköta sin skog så att skogens olika värden kan utvecklas och tas till vara på bästa möjliga sätt. Den markägare som sköter sin skog på ett sätt som är bra för hotade arter ska kunna kombinera det med god ekonomi för sin näringsverksamhet.

När det gäller inrättande av naturreservat vill jag understryka att det är en grundläggande princip att överenskommelser med markägare sker på frivillig väg. Det är angeläget att myndigheterna anstränger sig för att ha en god dialog med markägare så att processen vid skydd av skog blir så bra som möjligt. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har nyligen redovisat en undersökning som visar att en majoritet av skogsägarna är nöjda med myndigheternas information, agerande samt ekonomisk ersättning vid inrättande av formellt skydd på deras fastighet.

Markägare har rätt till ersättning exempelvis när en myndighet beslutar om naturreservatsföreskrifter eller bildar ett biotopskyddsområde om myndighetens beslut innebär att pågående markanvändning avsevärt försåras. Markägaren kan behålla marken och få ersättning för intrång i pågående markanvändning. Enligt expropriationslagen ska intrångsersättningen motsvara minskningen av marknadsvärdet på marken plus ytterligare 25 procent. I många fall kan ägaren också välja att sälja marken till marknadsvärdet.

Samtidigt har staten ett ansvar för att arbetet med att skydda värdefull natur är kostnadseffektivt. Ambitionen att komma fram till en överenskommelse med samtliga fastighetsägare innan beslut fattas kan innebära att förhandlingstiden blir lång. I dessa väldigt få fall kan myndigheterna fatta beslut innan förhandlingen är avslutad. Då har markägare möjlighet att väcka talan om ersättning hos mark- och miljödomstolen, vilket borgar för en rättssäker process.

Min uppfattning är att det finns bra stöd och riktlinjer för att inrätta ett formellt skydd genom de vägledningar och utbildningar som Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ansvarar för. Därför är min uppfattning att statens arbete med skydd av natur genomförs med respekt för äganderätten och i dialog med berörda markägare och att de formella verktyg som finns ger en bra grund för en transparent samt rättssäker process.

Prot. 2017/18:120

28 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 47 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Tack, Karolina Skog, för det utförliga svaret!

Lennart Östlund är en man som bor i byn Möklinta som ligger i Västmanland. Han är i dag strax över 70 år. Han äger en skogsfastighet på ungefär 75 hektar. Den har varit i familjens ägo sedan 1600-talet och ligger naturligtvis Lennart väldigt varmt om hjärtat. Han berättade för mig att han har lärt sig allt om skogsskötsel av sin morfar. Ända sedan han var lillpojke fick han följa med morfar ut i skogen.

Målet med skötseln av skogen för Lennart har alltid varit att ta fram väldigt fint virke från träd som har fått växa väldigt länge. Det har han använt till fönster, pelare och renovering av korsvirkeshus. Det har inte alltid varit fråga om någon storskalig avverkning.

Länsstyrelsen har nu under rätt många år försökt ta en tredjedel, ungefär 22 hektar, av Lennarts skog ifrån honom för att man vill göra naturreservat. Lennart vägrar och står på sig. Han har lovat sin mormor och morfar att ta hand om deras gamla gård och den tillhörande skogen som funnits i familjen i 400 år. Att separera de delarna är helt otänkbart för Lennart.

Tyvärr har du, Karolina Skog, varit med och tagit ställning mot Lennart. Du har undertecknat ett dokument till stöd för att länsstyrelsen ska kunna ta skogen ifrån honom. Om han skriver på frivilligt, har han fått veta, får han ersättning. Länsstyrelsen säger att man annars exproprierar, och Lennart får då inga pengar.

För mig finns det ingen frivillighet i det här. Jag upplever mer att det är ett slags byråkratisk utpressning nästan på bästa maffiamaner, om jag ska vara ärlig. Det är beklagligt att regeringens ministrar är en del av det. Bara för att man teoretiskt kan göra någonting på det här sättet innebär det inte att man kan nyttja regelverket till det maximala för att få sin vilja igenom.

Ni valt att krossa en försvarslös 70-åringssläkthistoria. Jag tycker att det är skamligt. Orsaken till de höga naturvärden som länsstyrelsen pekar på beror på att Lennart och generationer före honom har vårdat skogen så ömt. Varför tillåter du eller ni, som företrädare för regeringen, Lennarts släkts goda skötsel av skogen som ett argument mot honom?

Jag har pratat med Lennart flera gånger. Det som nu har hänt har gjort honom sjuk. Han säger att han har fått problem. Han mår dåligt psykiskt. Han har till och med fått läggas in på lasarettet för att han har fått problem med hjärtat, och han har svårt att sova. Det är priset han fått betala för att säga nej till att släppa ifrån sig skogen.

Jag undrar då, Karolina Skog: Tycker du det är rimligt att myndigheterna under många år ska försöka tvinga till sig skog med hänvisning till att den har stora naturvärden, som alltså beror på att ägaren tagit hand om skogen

Anf. 48 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag ska upprepa en del av det jag tidigare anförde, eftersom ledamoten uppenbarligen inte riktigt lyssnade.

Markägare har rätt till ersättning exempelvis när en myndighet beslutar om naturreservatsföreskrifter eller bildar ett biotopskyddsområde om myndighetens beslut innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Markägaren kan behålla marken och få ersättning för intrång i på-

gående markanvändning. Enligt expropriationslagen ska intrångsersättningen motsvara minskningen av marknadsvärdet på marken plus ytterligare 25 procent. Ägaren kan också välja att sälja marken till marknadsvärdet.

Det är en grundläggande princip att dessa frågor avgörs i samråd mellan myndigheten och den enskilde markägaren i första hand. Men om detta inte blir möjligt finns det en formell väg för den enskilde att överklaga. Det ska man göra till domstol, och då tar domstolen ställning till det. Det finns alltså inget fall, så som ledamoten sa, där en markägare kan förlora rätten till ersättning. Det är fel information. Jag beklagar att en ledamot väljer att ställa sig i kammaren och sprida det trots att det finns skriftligt underlag på vad det är som gäller.

Jag kan inte och kommer inte att kommentera enskilda fall vare sig efter eller innan vi har provat dem. Jag kan generellt säga att frågorna om ersättning inte prövas av regeringen. Det är den ordning som är beslutad i Sverige. Vi har valt att lägga den prövningen i domstolar. Det är en ordning som jag och regeringen tycker är ett bra sätt att garantera rättssäkerhet.

Men självklart skär det i hjärtat när relationen och samrådet mellan en enskild och myndigheten inte har fungerat. Ingen blir oberörd av att få höra konsekvenserna när det blivit så.

Det finns ingen skillnad i synsättet på detta mellan den här regeringen och tidigare regeringar. De regler som gäller i dag har formulerats och skrivits av den tidigare regeringen och beslutats av kammaren, och den här regeringen har inte ändrat i någon del av de reglerna.

Jag uppfattar att det råder total konsensus om att det grundläggande är samråd och dialog. Men för att garantera rättssäkerheten behövs det en ventil när det gäller vad som ska hända när man inte kommer överens. Vi har bestämt att frågorna då ska avgöras i domstol.

När vi står i riksdagens kammare tycker jag dock att det är viktigt att ha fokus på den övergripande utvecklingen. Våra myndigheter följer, som jag nämnde, hur markägare upplever deras arbete. Jag kan konstatera att man har mätt flera gånger, och nöjdheten har ökat de senaste åren. Markägare uttrycker i dag större nöjdhet med hur myndigheten agerar, vilken information den ger och hur det går till när man kommer överens om ersättning. Det är viktigt för både riksdagen och regeringen att veta att våra myndigheter anstränger sig och blir bättre.

Anf. 49 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jo, Karolina Skog, jag lyssnar, och jag har talat med Lennart flera gånger och också sett det dokument som du har undertecknat för att stödja länsstyrelsen i deras ambition att ta skogen från Lennart. Så är det.

Jag har rätt intensivt besökt skogsägare i olika delar av landet. Överallt framkommer information om både myndighetsmissbruk och rättsosäkerhet. Det Karolina Skog säger till mig, att det bara funkar bättre, är alltså inget jag har hört hittills.

Enskilda skogsägare upplever, precis som skogsindustrin som bransch, att äganderätten urholkas alltmer, trots att den är grundlagsskyddad och finns inskriven i EU-rätten och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.

Dessutom kommer dubbla signaler från regeringen om vad som gäller kring äganderätten och möjligheten till ökat uttag av skog.

Detta har gjort att nödvändiga investeringar på sina håll i landet har lagts på is. Jag har ett färskt exempel från norra Sverige, som jag kommer från. I Domsjö utanför Örnsköldsvik hade man tänkt bygga ett stort bioraffinaderi till en kostnad av mellan 16 och 22 miljarder. Men vd Lars Winter säger att dubbla signaler från regeringen när det gäller möjligheterna i de frågor som jag tagit upp har gjort att investerarna har dragit öronen åt sig. Man har lagt projekteringen på is.

Detta innebär att det blir svårare att ställa om från ett fossilt till ett grönt samhälle, som jag tror att vi är överens om att vi faktiskt vill. Dessutom minskar nu möjligheten till de tusentals jobb som bioraffinaderiet hade kunnat skapa i norr. Jag tror att de flesta som känner till arbetsmarknaden i norra Sverige vet att det inte direkt dräller av arbetstillfällen.

Dessutom har skogsägare skyndat sig att avverka sin skog, för man är livrädd för att statliga myndigheter ska hitta något skyddsvärt som man kan spara. Det innebär att man inte längre har någon brukanderätt som skogsägare, utan det läggs en våt filt över ens skogsmarker. Detta kan knappast gynna den biologiska mångfalden.

Jag och Centerpartiet tror att vi måste backa några steg och i högre grad jobba med frivilliga avsättningar. Detta gör man i till exempel Finland, och det verkar falla väl ut. Vi kan inte heller låta staten jaga människor så att de blir sjuka. Vi behöver jobba mer med bytesmark i statlig skog.

Hur tror ministern att det skulle se ut om staten skulle anamma samma tillvägagångssätt som nu används när det gäller skogen på andra områden? Det skulle vara helt otänkbart att tvinga till sig människors lägenheter eller företag för att det finns intressanta värden som staten vill bevara. Ingen skulle acceptera ett sådant förfarande. Varför ska då skogsägarna göra det? Det måste finnas mer rim och reson, och det måste gå att kombinera biologisk mångfald och äganderätt med människovärde.

Anf. 50 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag ska ännu en gång upprepa något jag tidigare har sagt. Den skogsvårdslag och de regler som gäller i Sverige för formellt områdesskydd, som jag uppfattar att detta handlar om – det är viktigt att skilja på de olika typerna av skydd – skrevs av den förra borgerliga regeringen och beslutades av Sveriges riksdag. Vår regering har inte funnit anledning att ändra någon del av arbetet med områdesskydd.

Skillnaden nu jämfört med under den tidigare regeringen är att vi har lagt till så mycket pengar för ersättning som krävs för ett annat beslut som är fattat. Det innebär att det mål för formellt skydd av skog som finns inom svensk naturvård nu ser ut att nås. Naturvårdsverket rapporterar att man har tillräckligt mycket ersättningspengar för att ge ersättningar till markägare när man kommer överens om detta, så att det arbetet kan fortgå. Detta är den enda skillnaden. Därför är tempot i bildandet av naturreservat nu högre i Sverige, och vi ser som sagt ut att nå det beslutade etappmålet för skydd av skog.

Däremot kan jag upprepa en annan sak som är tydligt känd. Vi har aviserat att vi kommer att se över artskyddsförordningen, som handlar om skydd av enskilda arter. Där finns det oklarheter som har lett till en bristan-

de konsekvens i rättstillämpningen. Så ska vi inte ha det. Det ska vara tydligt vad som gäller, och därför kommer vi att se över den delen. Jag uppfattar inte att det är detta som debatterats här i dag, men det kan vara bra att nämna.

Jag delar helt bilden: Självklart ska det gå att kombinera skydd av naturen och arterna med en god ekonomi i näringsverksamheten i skogen. Det finns inte någon grundläggande politisk skillnad här. Som jag uppfattar det är skillnaden var vi hämtar vår verklighetsbild. Är det från enskilda historier, eller tittar vi systematiskt på det material som vi faktiskt får från våra myndigheter?

Det material som finns gällande hur markägare upplever processen, i form av deras svar när de systematiskt tillfrågas hur våra myndigheter agerar i denna fråga, visar att fler i dag säger att myndigheterna ger bra information och att processen för att komma överens om ersättning är bra. Det är fler som svarar att det fungerar bra i dag än det var för några år sedan, under den borgerliga regeringens tid. Det är den information som vi har tillgång till när vi ska utvärdera situationen.

Detta betyder emellertid inte att det aldrig förekommer fall där det inte fungerar mellan myndigheten och den enskilde. Detta kan bli väldigt problematiskt för den enskilde, och då får det hanteras i domstolar. Det viktiga är att det ska vara tydligt, förutsägbart och rättssäkert.

Anf. 51 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag och Karolina Skog har olika uppfattningar om hur det är med rättssäkerheten och myndighetstilltron.

Jag gjorde en sändning på Facebook från en stubbe i skogen i Gumbo-dahamn, där jag bor. Den lilla sändningen sågs av 400 000 personer. Jag har aldrig fått så mycket återkoppling i någon fråga som jag fått när det gäller äganderätten. Folk hörde av sig från hela landet. De hörde inte av sig för att de tyckte att det fungerade jättebra med äganderätten. I stället tyckte man att den urholkades, och man hade en ökad misstro mot myndigheter. Man tyckte också att det var svårt med rättstolkningen. Jag har fått uppleva samma sak på den resa jag nu gör genom Sverige.

För oss i Centerpartiet är äganderätten väldigt grundmurad. Det är en rättighet som ska respekteras, även av staten. Vi ser faktiskt att det är möjligt att utveckla skogsnäringen samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras. Men det kan inte ske på det sätt som det gör i dag, för skogsägare litar allt mindre på staten. Det är väldigt oroande att höra alla dessa berättelser om att rättssäkerheten sätts ur spel. Det är inte bara enskilda berättelser, Karolina Skog.

Att ni har avsatt mer pengar är jättebra, men så länge ni inte betalar ut pengarna är det fortfarande ett problem. Exempelvis har ett tjugotal ägare av fjällnära skog i Västerbottens inland nu stämt staten därför att myndigheterna skyller på varandra och påstår att det inte handlar om pågående markanvändning. Det och att regeringen dessutom står och tittar på tycker jag är under all kritik.

Lennart Östlund, som jag inledde med att berätta om, har nu stämt staten. Även om jag som riksdagspolitiker kan ses som en representant för staten tycker jag faktiskt att han gör helt rätt. Lennart, ser du det här vill jag säga en sak till dig: Jag hoppas att du vinner.

Anf. 52 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Vi behöver hålla ordning på de olika delarna av arbetet med biologisk mångfald och inte, som Helena Lindahl gör här, blanda ihop dem och därmed ge en felaktig bild av hur saker och ting fungerar. Det pågår en rättsprocess vad gäller ersättningen för fjällnära skog, och den har blivit oerhört utdragen. Det beklagar jag och regeringen verkligen. Vi har aviserat att om den kommer att sluta i att det inte finns en rätt till ersättning i de här delarna är vi beredda att se över reglerna, men det är förhastat att lova hur man politiskt ska agera innan man har det slutgiltiga beskedet. Vi har gett ett besked i den delen om att i det fall som enskilda drabbas ska vi se över reglerna. Det är regeringens intention.

Helena Lindahl säger att hennes och Centerpartiets ambition är att kombinera äganderätten och arbetet med den biologiska mångfalden. Men tyvärr är facit från den tid de satt i regering att de inte klarade av att göra både och. Priset för det var att det var ett väldigt lågt tempo i arbetet med skydd. Man fattade beslut om mål men lade inte fram de pengar som krävs för att nå målen. Skillnaden i det vi nu gör från regeringens sida är att vi fyller den här budgetposten med tillräckligt med pengar så att vi nu kan säga att vi har prognosen att det av förra regeringen beslutade målet faktiskt kommer att uppnås. Det är jag stolt över.

Tvärt emot den bild som Helena Lindahl försöker ge här för vi en politik som leder till att det investeras i den svenska gröna näringen. Vi kommer att få flera nya stora bioraffinaderier i Sverige så att vi kan få svenskproducerat bränsle.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2018) 234 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (omarbetning)

COM(2018) 239 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2017/1132 vad gäller användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätt

COM(2018) 298 Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller perioden för frivillig tillämpning av förfarandet för omvänd betalnings-skyldighet på leveranser av vissa varor och tjänster som är känsliga för bedrägerier och mekanismen för snabba insatser mot mervärdesskattebedrägeri

COM(2018) 307 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 862/2007 om gemenskapsstatistik över migration och internationellt skydd

COM(2018) 334 Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 92/83/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker

Följande interpellationer hade framställts:

den 25 maj

2017/18:560 Konsekvenser av president Abbas antisemitiska uttalande

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:561 En utbyggnad av vägarna till Ullared

av *Michael Svensson* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 25 maj

2017/18:1350 Facken och a-kassan

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:1351 Bengalbränning

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1352 Beslut om mininivåerna för rovdjur på förvaltningsområdesnivå

av *Pål Jonson* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:1353 Samarbete med Norge kring förvaltningen av varg

av *Pål Jonson* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:1354 Preventiva tvångsmedel för att förhindra terrorbrott

av *Pål Jonson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1355 Korruption på svenska ambassader

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:1356 Rasistiskt våld i Sydafrika

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:1357 Kompetensutvisningar

av *Mats Persson* (L)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

Prot. 2017/18:120 § 15 Kammaren åtskildes kl. 13.42.
28 maj

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 10 anf. 40 (delvis)
och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 4 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 5 Svar på interpellation 2017/18:504 om EU:s fiskeavtal med Marocko.....	2
Anf. 1 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	2
Anf. 2 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	3
Anf. 3 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	4
Anf. 4 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	5
Anf. 5 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	6
Anf. 6 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	6
Anf. 7 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	7
§ 6 Svar på interpellation 2017/18:542 om minigrisar som sällskapsdjur.....	8
Anf. 8 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	8
Anf. 9 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	9
Anf. 10 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	10
Anf. 11 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	10
Anf. 12 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	11
Anf. 13 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	12
Anf. 14 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	12
§ 7 Svar på interpellation 2017/18:548 om levande skärgård	13
Anf. 15 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	13
Anf. 16 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	14
Anf. 17 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	15
Anf. 18 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	15
Anf. 19 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	16
Anf. 20 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	17
Anf. 21 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	17
§ 8 Svar på interpellationerna 2017/18:534, 540 och 550 om varegens påverkan på landsbygden	18
Anf. 22 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	18
Anf. 23 STEN BERGHEDEN (M).....	19
Anf. 24 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	20
Anf. 25 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	21
Anf. 26 STEN BERGHEDEN (M).....	22
Anf. 27 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	23
Anf. 28 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	24
Anf. 29 STEN BERGHEDEN (M).....	24
Anf. 30 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	25
Anf. 31 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	25
§ 9 Svar på interpellation 2017/18:547 om uttalandet om stöd till filmskapare	26
Anf. 32 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	26
Anf. 33 OLOF LAVESSON (M)	27

Anf. 34 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	28
Anf. 35 OLOF LAVESSON (M)	29
Anf. 36 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	30
Anf. 37 OLOF LAVESSON (M)	31
Anf. 38 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	32
§ 10 Svar på interpellation 2017/18:538 om amorteringskrav och fallande nyproduktion på bostadsmarknaden	32
Anf. 39 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	32
Anf. 40 ISABELLA HÖKMARK (M).....	33
Anf. 41 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	34
Anf. 42 ISABELLA HÖKMARK (M).....	35
Anf. 43 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	36
Anf. 44 ISABELLA HÖKMARK (M).....	37
Anf. 45 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	38
§ 11 Svar på interpellation 2017/18:533 om expropriering av skog	38
Anf. 46 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	38
Anf. 47 HELENA LINDAHL (C).....	40
Anf. 48 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	40
Anf. 49 HELENA LINDAHL (C).....	41
Anf. 50 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	42
Anf. 51 HELENA LINDAHL (C).....	43
Anf. 52 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	44
§ 12 Bordläggning.....	44
§ 13 Anmälan om interpellationer	45
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	45
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 13.42.	46